

Mnogo je vzrokov ki so pripomogli k padcu Jugoslavije

**TUDI RUMUNIJA ZAHTEVA PLENA. —
MUSSOLINIJEV ZET NA POSVETOVANJU Z
NEMSKO VLADO O RAZDELITVI POGAŽENE
DRŽAVE. — "OSVOBODITEV" HRVATSKE**

Slučaj Jugoslavije daje vojaški krogom, politikom, kolonarnjem in drugim, ki se zanimajo zanj, veliko misliti.

Na primer, trditve, da se bo jugoslovanska armada umaknila v gore, v katerih nemški "blitzkrieg" ne bo mogel veliko opraviti, se niso uresničile. Jugoslovanska armada je bila razbita in potolčena že v prvih dnevih vojne, bodisi na planem kot v gorah.

Nemška strategija, uporabljena na Poljskem in potem v drugih deželah, se je tudi tu obnesla boljše kot so si nacisti poveljniki upali pričakovati.

Razbili so v nekaj urah napadov iz zraka komunikacijska sredstva, napravili z bombardiranjem zmedo med civilnim prebivalstvom, ubili tisoče ljudi, odrezali z naglo invazijo jugoslovanske armade druga od druge in pognali enako naglo, kakor svoj blitzkrieg, tudi peto kolono v akcijo.

Nemci v Jugoslaviji so bili organizirani v posebna "kulturna" društva, za kakršna jim je vlada v Beogradu dala dovoljenje še koncem preteklega leta. V njih so se vezbali in si dajali navodila, kaj jim je storiti, kadar pride čas za udar. Dne 6. aprila so na strateških krajih prerežali brezovjavne naprave, uganjali sabotažo na radio postajah, v industriji in kjerkoli že so bili uposleni, ob enem pa s svojo propagando in nadutostjo sejaljo smrtno grozo med prebivalstvo.

Na Hrvaškem so imeli pomoč Pavelićevih agentov in tiste dela hrvaškega naroda, ki sovražijo Srbe bolj kot karkoli drugega na svetu.

V depeši iz Aten dne 19. aprila je poročano, da dolži premier Dušan Simović Hrvate za največji vzrok tako naglega poraza.

Stare mrtnje in nezdrava politika beogradske kamarile pač niso mogle biti sredstvo za porazenje in za skupni odločni napor v uri preizkušnje. Dočim so nemške čete pripravljale udar, so se politiki v Beogradu in Zagrebu drug drugega izpraševali, kakšne nakane goje v svojih mislih. Dr. Maček na primer je hotel od Dušana Simovića izvedeti, da-li bo njegov režim spoštoval avtonomijo Hrvatske, nemški in Pavelićevi agenti pa so begali narad, da se srbska armada pripravlja napasti Hrvate in jim vzeti "svobodo".

Poročajo, da ni bilo med hrvaškimi vojniki za vojno "v prid Srbije" nobenega ogrevanja in so mnogi dezertirali že prvi dan, ko so Nemci pričeli svoj zmagovit pohod.

Hrvaška je bila osvojena večinoma brez odpora in iz poročil je razvidno, da ga tudi v

Sloveniji ni bilo. Bitke so se vršile v Južni Srbiji, kjer so bili, kot so se glasila poročila — poleg srbskih tudi hrvaški polki, potem v Bosni in Hercegovini ter nekaj v Dalmaciji.

Nemci so se v razbitju države poslužili enake metode, z enakim uspehom kot ko so razkosali Čehoslovaško. Tam so si izbrali za žrtev Čehe, Slovaške pa "osvobodili", v Jugoslaviji pa so si vzeli za tarčo Srbe, Hrvatski pa so dali "neodvisnost".

Slovenijo so pridružili Nemčiji direktno in ji imenovali enega glavarja za Spodnje Štajersko in drugega za Kranjsko. Dalmacijo si laste Italijani. Hrvatska je postala nacistički protektorat. Bolgarija je dobila nekaj in Madžarska precejšen kos. Kako mislita Hitler in Mussolini, oziroma Hitler, ker Mussolini več ne odločuje, meje razbite Jugoslavije končno določiti, ni še znano. Ve se le, da pride večinoma vsa v "nemški življenjski prostor".

(Zadnji pond. je bilo poročano po radiu iz Berna v Švici, da se konferenca za določitev točnih mej razkosanim krajem Jugoslavije že vrši. Italijanski komisiji v ta namen načeljuje italijanski tujni minister grof Ciano.)

Marsikdo sedaj smatra, da je bilo napačno, ker Jugoslavija ni ostala zvesta pogodbi, ki sta jo sklenila s Hitlerjem Dragiša Cvetković in Cincar-Marković, oziroma sta le podpisala, kar jima je Hitler predložil. Par dni nato sta bila strmo glavljena.

Ako bi bila ostala na krmilu, bi bila Jugoslavija prav tako osvojena za tretji rajh, le, da bi se to izvršilo na miren način, kakor se je na Čehoslovaškem, v Rumuniji in Bolgariji. Hitler jo je kratko malo hotel podse in jo je sklenil vzeti mirno, ali pa s silo, če se bi uprla. Opozicija proti Cvetkoviću je v Beogradu sklenila, da za Srbe ni častno iti mirno pod Nemce, kateri so jim že v prejšnji vojni povzročili neizmerno gorja. Tudi so smatrali, da bi si umazali svojo čast pred Angleži, ki so jim že toliko pomagali.

Angleški in ameriški zastopniki so jim zagotovili pomoč, če se ne udajo. Ampak je niso dobile nikakršne, ker so bili takoj odrezani od Grčije in njihova armada je bila prenapeto poražena.

(Nadaljevanje na 5. strani)

OSTER NASTOP AMERISKE VLADE

Ameriška vlada je podzvela proti italijanskim mornarjem, ki so bili aretirani na italijanskih parnikih v ameriških lukah vsled sabotaže, strogo sodno postopanje. Prizadeti so tudi uradniki v italijanskih konzulatih in poslanstvu v Washingtonu. Na gornji sliki je nekaj članov moštva z italijanskega parnika Santa Rosa, ki so jih odvedli ukenjene v ječo v Cloucesterju. N. J. Poročilo zanje je bilo določeno v vsoti \$185.000.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Unija ILGW v Chicagu, ki je priznana v delavnicah ženskih oblek, je sklenila z delodajalci novo pogodbo brez da bi ji bilo treba poslati delavce v stavko ali se pogajati s pomočjo vnanjih posredovalcev. Vodstvo unije poudarja, da se bi lahko tega načina poslužile vae korporacije in unije, pa ne bi bilo toliko stavk in pobojev ter vpitja, da se sabotira narodno obrambo.

Anglija doživlja zadnje čase v vojni z osiščem udarce vsepovsod, razen v Etiopiji. Nemški letalci ji rušijo mesta žezdalje bolj, njeno industrijo in železnice, na morju pa ji uničujejo tovor. Ako v tem konfliktu pade še Anglija, bo Hitlerjev triumf popoln.

Unija porterjev v pullmanovih vagonih, ki so jo pred leti pomagali ustanoviti zamorski socialisti v New Yorku, je sklenila s Pullman Co. novo pogodbo, ki pomeni nove pridobitve za njene člane. Ko je bila ustanovljena, so mnogi prerokovali, da ne bo nikoli uspeła, ker je zamorec, posebno porterje, težko organizirati.

Nemčija je vzela Francozom 53 tovornih in potniških ladij. Njihna teža je večja, kot pa teža nemških in italijanskih ladij, katere je zasegla v svojih lukah ameriška vlada.

Propaganda proti podpiranju Anglije se v Zed. državah veča od dne do dne vzlic temu, da je bil v kongresu "lend-lease bill" že pred tedni sprejet in je dobil v obeh zbornicah veliko večino. Čim slabše gre Angliji, jačja je kampanja proti nji. Hitler ima v tej deželi stotisoče pristašev; poleg njih de-

luje proti podpori zaveznikom večina pacifistov, izolacionisti, irska hierarhija, komunistični aparat in razni bogataški ter reakcionarni elementi, ki so združeni v "America First". Pomagajo jim v enaki propagandi kolikor največ morejo tudi komunisti, in z udeležbami na shodih nemške in italijanske organizacije.

Hitler je 20. aprila praznoval svoj 52. rojstni dan. Dobil je mnogo daril v obliki zmag na Balkanu in v pospeševanju nemških napadov na angleška mesta ter na angleške ladje. Dejal je, da so ga ta "darila" najbolj vzradostila.

Senator Taft, Wheeler, Lindbergh, McCormick, Ford in drugi nasprotniki Rooseveltove vnanje politike vpijejo proti diktaturi in nekateri pozivajo ljudstvo celo na odpor, češ, da le ako se zakonu za podpiranje Anglije, ki ga je sprejel kongres, upro, neglede na kak način, bodo ohranili mir in svobodo te dežele. Te vrste taktika vodi res v diktaturo. Ljudje, ki so proti nji najglasnejši, jo bodo s takimi sredstvi najprej izzvali.

Raymond Moley je bil v početku Rooseveltove administracije eden glavnih članov njegovega takozvanega "brain trusta". Ko se je s predsednikom sprl, je postal njegov kritik. Tako tudi v vprašanju sedanje vojne. V hotelu Sherman v Chicagu je Moley na shodu 800 "biznismanov" izjavil, da so "levičarji" v zvezni vladi z Rooseveltom na čelu zato tako za Anglijo, ker upajo, da bi v slučaju zmage prevzela vlado

(Nadaljevanje na 4. strani)

DVE PROPAGANDI V BOJU DRUGA Z DRUGO RADI PODPIRANJA ANGLIJE IN NEVARNOSTI ZAPLETA V VOJNO

**SENATOR NYE PRAVI, DA JE IMPERIJ
VELIKE BRITANIJE OBDOJEN RAZPADU,
IN NI VREDNO, DA BI GA BRANILI. —
TUDI PRISTAŠI ROOSEVELTOVE VNANJE
POLITIKE NE DRŽE ROK KRIŽEM**

Boj proti unijam je sedaj nekako v ozadju, toliko bolj pa se je povečala propaganda proti Rooseveltovi vnanji politiki, o kateri nasprotniki trdijo, da vodi neizogibno v vojno. Sploh postaja ta kampanja že histerična.

Poziv na "upor"

Nekateri govorniki pozivajo udeležence svojih shodov, da naj se za preprečenje vstopa te dežele v vojno poslužijo kakršnega koli sredstva. V letakih, ki jih je izdal Citizens' Keep America Out of War Committee z vabilom na shod, pravi, da je zakon H. R. 1776 tako očitno nevstaven, da ga ljudstvo ni dolžno spoštovati. Svobodnim ljudem se ni treba ravnati po njegovih določbah, je klic v omenjenem cirkularju.

Gre se namreč glede postavke, zvana tudi "lend-lease bill", ki daje predsedniku pravico in moč pomagati zaveznikom v vojni z osiščem materialno v vsakem oziru. Dasi je bil sprejet v obema zbornicama z veliko večino, se boj proti njemu nadaljuje bolj in bolj pod geslom, da le ako se to moč predsedniku vzame, nas ne bo mogel zavesti v vojno.

Nye prerokuje razpad Anglije

Senator Nye je na shodu v New Yorku dejal, da je razpad Anglije neizogiben, kajti nobeno cesarstvo ni trajno. "Ampak ni treba, da se bi mi v Ameriki bali posledice poraženja Velike Britanije. Saj je bila ona na mednarodnem trgu trgovini Zed. držav največja tekmovalka. Torej če propade, mi ekonomsko ne bomo trpeli radi tega," je ugotavljal Nye.

Z istega stališča govori na shodih proti podpiranju Anglije Charles Lindbergh. Senator Wheeler, ki je glavni voditelj izolacionistov, pa pravi, da njemu sicer glede Anglije ni vseeno in ji želi zmago, toda je absolutno proti, da bi ji k zmagi mi pripomogli. On je bil minuli par tednov skoro stalno na potovanju ter govoril na shodih in v radiu, da pridobi ljudstvo za nevmešavanje v vojno.

Zelo aktiven v tej opoziciji je tudi senator Taft in precej drugih senatorjev ter poslancev, poleg teh pa veliko propagandistov, med katerimi sta najglasnejša lastnik čikaškega dnevnika Tribune, R. McCormick in duhovnik dr. John A. O'Brien, profesor na katoliški univerzi, ki je skoro vsak dan na kakem shodu. Glasan je tu-

di "father" Coughlin, ki pa nikoli ne vpliva, kakor ga imajo prej omenjeni.

Nasprotna stran tudi v akciji

Tudi pristaši Rooseveltove vnanje politike ter njegovih nazorov o bodoči ureditvi sveta za demokracijo in trajen mir so na delu. Javnost prepričujejo, da je za varnost in ugodno bodočnost Zed. držav potrebno, da se Hitlerja sedaj porazi. In ker je to namen Anglije in drugih, ki ji pomagajo, je v interesu naše republike, da tudi ona pomaga.

Tupa se mnenja mnogih križajo. Eni so samo za materialno pomoč, drugi pa so za odkrit vstop v vojno, ker smatrajo, da Anglija sama Hitlerjeve sile ne bo zmogla. Ako bo poražena, bodo potem Zed. države osamljene v tekmi z močnim osiščem, ki bo kontroliralo tri kontinente in postalo nevarno tudi Južni in Severni Ameriki. In to ne samo v militarnem oziru, nego s svojo propagando in ideologijo. Oni pravijo, da bo nevarnost, da dobimo na ta kontinent fašizem, veliko večja, če Hitler zmaga, kot pa, če se Zed. države spuste v boj z njim sedaj in ga porazi.

Večina ameriške javnosti pa je le za materialno podporo v ta namen, ne pa, da bi se zakopali v vojno.

Taktika Nemčije

Hitler se boji, da bodo materialni podpori Angliji, zapodena v municiji, živilih itd., sledile kmalu tudi ameriške vojne ladje, vzlic opoziciji, ki v Ameriki zahteva, da ameriške vojne ladje ne spremljajo angleškega tovora v Anglijo, da bi ga ščitile pred nemškimi bombniki, podmornicami in rušilci. Vsled tega, ker zelo računajo na možnostjo, da bodo Zed. države bolj in bolj zapletene v vojno na strani Anglije, je podzvelo ofenzivo na raznih bojiščih, da Anglijo spravi na kolena predno ji bi mogle Zed. države izdatno pomagati.

Poslednje tedne njegov blitzkrieg spet uspeva toliko, da za Anglijo slabo kaže in morda tudi materialne pomoči iz Amerike ne bo tja pravočasno v zadostni meri. Treba namreč pomisliti, da ogromne količine

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Samomori ministrov vsled groze pred nacističkim terorjem

Madžarski premier grof Paul Teleki je bil prvi, ki si je vzel življenje rajše kot da bi izpolnjeval Hitlerjeve zahteve. Madžarska je letos sklenila nanašalni pakt in prijateljstvo z Jugoslavijo. Ko se je Hitler odločil za udar vanjo, je Telekiju sporočil, da mu morajo biti prosta vsa prometna sredstva na Ogrskem za premikanje nemške armade na njenem pohodu v Jugoslavijo. V protest proti tem in drugim poniževalnim zahtevam si je vzel življenje.

Minuli teden pa je izvršil samomor grški premier Alexandros Korizis. V poslovnem pisnu je dejal, da ga je neenaka borba, v kateri je Grčija v vojni z dvema velesilama, živčno ugonobila ter je najboljšje, da si stori konec. Nemška propaganda je trdila, da so ga ubili Angleži, ker je bil za mir, toda verodostojni viri na Grškem to odločno zanikajo. Korizis je gledal tragedijo svoje dežele, videl zlom Jugoslavije, umikanje Turčije iz pogodb, ki jih je sklenila z Grčijo in Anglijo ter smatral, da je katastrofa za Grčijo v vojni s tako močno silo neizogibna. Ni ji hotel gledati konca.

Predavanje o tragediji Jugoslavije

V petek 25. aprila zvečer bo v Slov. del. centru na 2301 So. Lawndale Ave. predaval o tragediji Jugoslavije Jurica Bjančini. Vstop vsakemu prost.

V nedeljo bo konferenca P. m. v Milwaukeeju

Prihodno nedeljo 27. aprila bo v Milwaukeeju konferenca JSZ in Prosvetne matice. Vršila se bo v Šoštaričevi dvorani na 539 S. 6th St. Prične se ob 10. dopoldne.

Nemci v Libiji hitrejši kakor Angleži

Lanskega 9. dec. so Angleži podzveli ofenzivo proti italijanski armadi v Libiji in jo gnali v beg do konca feb. Porazenim italijanskim četam so prišli na pomoč Nemci, podzveli protiofenzivo in pognali Angleže v beg, da so jim vzeli vse pridobitve v treh tednih in prišli preko vse zasedene Libije v Egipt, ki je za angleški imperij življenska točka.

Delo, eno za drugim

Nabiralci glasov, uredniki, sotrudniki in tiskarji so delo z Majskim glasom dokončali, enako upravnik, kar se ureditve tiče, toda pred nami je novo delo.

Pred nami je naloga razpečati Majski glas med ljudi. Tam, kjer ostanejo naročeni izvodi na polcih, je bilo vse delo prej omenjenih zamen. Potrebno je torej, da si vzajemno pomagamo pri razpečavanju te revije, ker le na ta način pride v čim večjem številu med ljudi.

O njeni vsebini je omenjeno na drugem mestu v tej številki. Tu apeliramo le, da se jih v družtvih čimprej razpeča, in pa, da kdor more, naj pomaga zastopnikom, ki grejo "od hiše do hiše".

S skupnimi močmi bo letošnji Majski Glas razpečan v dveh tednih. Povejmo ljudem, da je gradivo v njemu vredno, da ga čitajo. Čimveč dobi čitateljev, toliko boljše bo dosežen namen, kateremu je ta revija posvečena.

"Pravda" pojasnila "pomen" pakta z Japonsko

"Pravda" v Moskvi je dne 19. aprila v uvodniku na prvi strani pojasnila pomen pogodbe prijateljstva med Sovjetsko Unijo in Japonsko. Ker so njena tolmačenja isto kakor ako jih bi sovjetska vlada objavila pod svojim imenom, so mero dajna.

Ko je bil pakt v Moskvi dne 13. aprila podpisan, so nekateri v Ameriki ugibali, ali pa želeli, da je naperjen proti Nemčiji. V Berlinu so takoj izjavili, da je bil sklenjen s popolno vednostjo in odobritvijo nemške vlade.

"Pravda" z omenjenega dne to potrjuje z izjavo, da sporazum z Japonsko ni bil sklenjen

proti Nemčiji — niti malo ne — pač pa je udarec na "vojne anglijske" v Zed. državah in v Angliji, ki bi radi tudi Rusijo zapletli v vojno. V resnici je ta pakt velika blamaža za ameriško in angleško diplomacijo, ki sta se trudili, da bi Rusijo odvrnili od osišča in od sporazuma z Japonsko.

"Mi ne bomo šli za druge po kostanj v ogenj," piše Pravda. "Ako v Washingtonu in Londonu mislijo, da bomo mi branili njihove interese v Aziji, na primer angleške in druge kolonije pred Japonsko, se zelo motijo, kajti sovjetski vladi je za mir, od katerega bo imela koristi Rusija in Japonska."

V isti izdaji tudi pojasnjuje, da se je vlada v Moskvi lanskega novembra pečala s predlogom za direktno pridružitve k osišču, pa se je odločila, da ostane še nevtralna.

Njena politika izgleda tu in tam dvoumna in dvorezna. Dejansko je Rusija Nemčiji v veliko pomoč, ker ji dovaža olje žito, surovine in kar še drugega Nemčija rabi.

Na drugi strani so mnogi ugibali, da ji ni nemško prodiranje na Balkan prav nič všeč. To je potrdila s tem, da je prišla Bolgarijo in še bolj pa Madžarsko. Prvo, ker je dovolila, da jo je okupirala nemška armada, drugo pa, ker je udrla v Ju-

goslavijo. Značilno pri tem je, da je sovjetski tisk kritiziral samo ti dve mali deželi, ne pa Nemčijo, ki je tolovajstvo izvršila! V Berlinu so pisali, da je bila sovjetska vlada o nemških nakanih na Balkanu v naprej obveščena, kakor določa nanašalni pakt med Mosko in tretjim rajhom.

Vse, kar je Sovjetska Unija počela v sedanjih vojni dosedaj, skozi od kar je sklenila pakt s Hitlerjem, je bilo v korist osišču. To seveda ne pomeni, da mu zaupa. A očitno je, da vlada v Moskvi bolj mrzi Anglijo in Zed. države, kakor pa Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Milwaukee, Wis.

V nedeljo 27. APRILA konferenca J. S. Z. in Prosvetne matice v Šoštaričevi dvorani, 539 So. 6th St. Pričetek ob 10. dop.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Nacijska ideologija ima mnogo pristašev

V Zd. državah jih je mnogo, ki niso fašisti, a vzlic temu gledajo na nacijske "uspehe" z zadovoljstvom in odobravo. Ne le v ameriški javnosti v splošnem, tudi med našimi rojaki je precej takih ljudi.

V Evropi je preveč dežel, pravijo oni. Hitler jih bo zedinil. Ako se same niso mogle ali pa hotele združiti, naj to stori on! Ako smo za nov red, nekdo ga mora uvesti. In ako je ta nekdo Hitler, kaj zato!

Čemu treba toliko različnih dežel, toliko mej vsled njih, toliko vrst denarja, toliko stroškov z vladami, toliko vrst poštne znamke, pravijo oni.

Nobenega pametnega razloga ni, da se bi navduševali za mešanice jezikov, ki so napravili Babilon iz Evrope! Naj bo torej en jezik, da se bodo vsi ljudje razumeli v njemu! Ker ni šlo z esperantom, pa naj jim Hitler usili nemščino! Tako misli mnogo ljudi, ki so na — varnem!

Poleg te vrste pristašev, ki jih ima nacizem tu in drugod, so še drugi, ki so mu še bližji.

Na primer antisemiti. Hitlerja odobravajo, ker je zatrl Jude. Tega dejstva se radujejo tudi mnogi naši rojaki, dasi ne prihajajo iz dežele, ki bi bila preprežena z "židovskimi pijavkami". Bila je rečna tuda brez njih. Katoliškim rojakom sicer ni všeč, da poleg "Judov" zatira Hitler tudi duhovščino, "svobodomislici" pa pravijo, da je to dobro. Poudarjajo, da eden to delo mora opraviti. In ako ga noče kdo drugi, naj ga Hitler!

Te vrste ljudje, ki govorijo v prid nacizma, poznajo stare hibe v evropskih in tukajšnjih razmerah in žele, da se jih odpravi. Ne vedo pa, da nacizem ni drugega kakor nadomestitev prejšnje gnilebe z novimi krivicami, ki so za podjarmljena ljudstva še vse hujše kakor so bile pod starimi režimi.

Življenske razmere na Češkem so bile dobre in ljudje svobodni. Na Poljskem je bil življenjski standard nizek, birokracija korumpirana in narodne manjšine še posebno zatirane, toda vse to se je pod nacijo za Poljake in Žide poslabšalo toliko, da so primorani živeti v najbolj obupnih razmerah.

V Jugoslaviji pred vojno ni bilo blagostanja, razen za imovite sloje, toda pod fašisti in nacijo bo ljudstvo v nji bolj strdalo in ob enem je zasluženo ter obojeno v še večje garanje.

V Franciji je beda, enako v Belgiji, na Nizozemskem in Norvežkem. Prej je bilo.

To ni nikakršen nov red, nego podjarmljenje. Žide se zatira in njihova imovina je bila zaplenjena, toda to je prineslo koristi le nacijski eliti, pa nikomur drugemu.

Kdor je za spremembo na boljše, dela krivico sebi in drugim, ako se ogreva za nacijo ali za kakršenkoli drugi sistem, ki vlada s terorjem in se koplje v krvi.

Rešitev Evrope in vsega sveta je le v taki uredbi, ki bi temeljila na vzajemnosti, demokratičnih svobodščinah in priznala svobodo vsakemu narodu.

Zmote se maščujejo

V času prejšnje svetovne vojne je JRZ propagiralo za jugoslovanske narode federativno republiko s socialno uredbo, ki bi pomenila zanje gospodarsko in politično demokracijo.

Stari srbski premier Nikola Pašić je vedel za ta program, enako tudi člani jugoslovanskega odbora v Londonu, Washingtonu in Parizu, pa tudi ameriška vlada je bila seznanjena z njim.

Ampak ko je bilo premirje podpisano, so v Versaillesu prezrli ne le taka gibanja, kot je bilo JRZ, nego tudi Wilsonove točke, čeprav je bil Wilson na konferenci najuglednejša osebnost.

Jugoslavija je bila ustanovljena, toda taka, kakršno si je zamislil Pašić. Namesto na boljše se je razvijala na slabše. Ta njena hiba je bila razvidna posebno od kar se je pričela sedanja vojna. Ko je tudi njo zajel vojni požar, so jo pomagali njeni notranji spori razkrojiti enako kakor so jo armade držav, ki so udarile vanjo.

Kajpada, tudi če bi bila ustanovljena na temelju programa JRZ, to še ne bi bilo jamstvo, da bi jo kdaj pozneje mogoče sosedje ne mogle poraziti. Toda bila bi v svoji kritični uri vsaj enota, skupna z Bolgari. In če bi imela tak red, bi ga imela tudi ostala Evropa. Tako pa, česar v Versaillesu niso odobrili za Jugoslavijo, tudi druge dežele niso dobile.

Posledice so žalostne in bodo v bodoče, dokler ne prevladajo socialistična načela in mednarodnost, namesto fašističnih šovinizmov.

Vsaka vojna je sama na sebi protidemokratična.

Veliki misleci imajo namene, drugi le želje. — Washington Irving.

Direktorji unijske kampanje v Fordovih tovarnah

Unija aktivnih delavcev se resno trudi izboljšati si priznanje tudi v Fordovih tovarnah. Na gornji sliki na levi je Michael F. Widman, ki je direktor organizatorične kampanje med Fordovimi delavci; v sredi je Walter Reuther in na desni George Addes. Ti trije imajo nalogo, da postanejo Fordove tovarne v Michiganu unijska delavnica. V njih je upošlenih nad 80,000 delavcev.

VSEBINA MAJSKEGA GLASA

Majski glas je izšel s sledečo vsebino: Nov red — kakšen in čigav? (Frank Zaitz); "Dinkey" roj (Anton Shular); Sedanjost in bodočnost (Etbin Kristan); Plat zvona (Ivan Molek); Zasluge premogarjev v delavskem gibanju (Frank Zaitz); Mrtve iskre (Ivan Jontez); Kapitalizem na berglah (Math Petrovich); Kakšen bo mir (Anton Slabe); Na valovih življenja (Frank Cesen); "Iz noči" (priredil iz Jan Valtinove knjige "Out of the Night" Zvonko Novak); Kdaj se to zgodi? (Louis Beniger); Pri odprtju oknu (Anton Zaitz); Mačja opereta (Frank S. Tauchar); Nekaj sodobnih misli (Anton Garden); Prvič na shodu (Nace Zlemberger); Nekdanje in sedanje zavarovanje (William Rus); Petnajstletnica kluba št. 11 JSZ (Joseph Snoy); Prosvetna matica, njene naloge in njeno delo (Charles Pogorelec); Spomini na Prvi maj v Kansasu (Antonija Ločniškar); Koliko je vredna spoved (John Goršek); Ne podcenjuj moči slabotnejšega (Ivan Vuk); Pridobitve Sovjetske Unije v sedanjih vojni; Program, ki nudi vsakemu zavednemu delavcu dovolj priložnosti za aktivnost! Nekaj podatkov o XII. rednem zboru JSZ in Prosvetne matice; Osvoboditve Nemčije v sedanjih vojni; Pogaženje Jugoslavije.

Vsebinska angleškega dela pa je sledeča: Our Program (Joseph Drasler); There Are Such

Things! (Ivan Jontez); The Slovene Labor Center (Oscar B. Godina); Morning Hours in Coaltown (Joseph Drasler); Sometimes I Fall Into Dreams (by Ksaver Meško, translated by Alice Artach); Blood Red — The Sky! (Alice Artach).

Gradivo je torej pestro. Nad 20 sotrudnikov je sodelovalo. To je za slovensko revijo v tujini več kakor mnogo.

Cena je samo 25 centov izvođa. Nikjer ne dobite za tako majhno vsoto v našem jeziku toliko gradiva, kakor v Majskem glasu.

Namenjen je ljudstvu. Vsakdo, ki se zaveda važnosti tega dela, je prošel, da pomaga pri razpečevanju. Bodisi s priporočanjem, ali s prodajanjem, ali z oglašanjem, ker čimveč nas bo, pri tem sodelovalo, toliko več ljudi bo čitalo Majski glas. Kajti izdajamo ga zanje, ne vsled dobička. Izdajamo ga, da z njim širimo naše ideje, ki so v korist ljudstvu. Vredno je kajne, da pri takem delu pomaga vsakdo, ki more.

Vojna med Nemčijo in Rusijo blizu?

Diplomatje so si že izbrali zavetje

Po poročilu iz Stockholma na švedskem so si člani diplomatskih zborov v Moskvi po dolgem iskanju izbrali kraj, kamor se mislijo preseliti, bržko pride do vojne med Rusijo in nemčijo. Diplomati menijo, da ni daleč čas, ko se bo pričela tista vojna.

Seveda prihajajo poleg takih tudi druga poročila, ki trdijo, da se bo Rusija pridružila osovsemu in šla v vojno na njegovi strani proti Angliji in Ameriki. Omenjena vest iz Stockholma se dalje glasi:

Več kakor dva tedna so bili diplomatje na iskanju primerne zavetja. Nemški, laški in ogrski diplomatje se niso udeležili tistega iskanja. Člani raznih poslaništev so naredili pri tem več kakor dvesto milj poti vzhodno od Moskve in vojaški atašeji so dejali, da so razkrili zelo zanimive reči na tistem potovanju.

Vseh štirinajst letališč v bližini Moskve je natrcanih z letali, so povedali. Na glavnem moskovskem letališču, ki je največje v Evropi, je več kakor 1,000 letal v vrstah po pet letal skupaj. To so večinoma zastareli težki bombniki.

Lahki bombniški zračni oddelki ruske vojske so blizu nemške meje in veliko število letal je na letališčih baltskih

držav in v zasedenih krajih Poljske.

Okoli Moskve taborijo po največ divizije Rdeče vojske. Ali važnejše točke blizu glavnega mesta čuvajo posebni armadni oddelki tajne policije GPU.

Vojaški atašeji so tudi povedali, da je velik del ruske armade mehanizirane, ali učinkovitost njene udarne sile je dvomljiva, ker ji primanjkuje izurjenih mehanikov. Tudi ni zadosti talnega mostova, ki ima skrbeti za to, da so letala vedno pripravljena za delovanje, in mehaniki, zaposleni v moskovskih tovarnah, se še posebej urijo v takih rečeh.

Poskusili so pred kratkim za temniti Moskvo. Toda ta poskus se jim ni obnesel, ker niso imeli ljudje materiala za zatemanje svojih oken.

Sovjetski tisk je prikrival polom Jugoslavije in ni omenil nemških uspehov na Grškem ali v Afriki. Tudi ne objavlja novic o velikem zbiranju nemških armadnih zborov ob sovjetski meji. Ali mesto je polno vznemirjajočih govoric.

Nemška vlada namerava skleniti s Finci posebno pogodbo, s katero bi Nemčija jamčila Finski za njene meje.

Prireditve mladinskega odseka SNPJ

Milwaukee, Wis. — V soboto 26. aprila priredi mladinski odsek SNPJ, ki je tu organiziran pod imenom SNPJ Junior All-Star Chorus koncert, igro "Carodejna brivnica" in plesno zabavo. Prične se ob 7:30 zvečer v dvorani Harmony, 939 So. 6th St.

Vstopnice so 35c v predprodaji in 40c pri blagajni.

Ker bo naslednji dan v Milwaukeeju konferenca Prosvetne matice in JSZ, je želeli, da bi prišli udeleženci iz sosednjih nasebin, posebno iz Chicaga že dan prej ter se udeležijo te prireditve naše mladine.

Joseph Radelj.

Seja detroitskega kluba

Detroit, Mich. — Prihodnja seja kluba št. 114 JSZ bo v petek 25. aprila v SND.

Zadnji poziv na konferenco v Milwaukee

Položaj v tej deželi in po svetu postaja čedalje bolj kritičen. Tu je delavstvo v borbi za priznanje unije in za zboljšanje življenjskih razmer.

Zd. države se pripravljajo na vojno, v katero se lahko vsak hip zapletejo.

Jugoslavija je razkosana in slovenski narod je padel pod nacijsko in fašistično peto.

Vsi ti domači in tuji problemi se tičejo tudi nas. In eden naših glavnih problemov je, kako ojačiti naše gibanje, zapopadeno v Prosvetni matici in JSZ.

O vsem tem bomo razpravljali na konferenci v Milwaukeeju, ki se bo vršila v nedeljo 27. aprila ob 10. dop. v šostaričev dvorani, 539 So. 6th St.

Upamo, da se je udeležijo vsi zastopniki in dobrodošli so tudi drugi.

P. O.

Slovenska prireditve v Cantonu

Canton, O. — V soboto 26. aprila se bo vršila proslava desetletnice društva McKinley št. 733 SNPJ. Prirejena bo v Music Hall, 810 E. Tuscarawas. Za ples bo igral Barbičev orkester iz Clevelanda. Govornik bo Milan Medvešek.

Na to slavnost vabimo vse člane SNPJ in druge rojake v Cantonu in sosednjih krajih.

Frances Gerbec.

Nemcem gre trdo

Hitler pravi, da hoče skleniti vojno v tem letu, oziroma že v par mesecih. To pomeni, da gre Nemcem za nohte. Ako ne zmagajo v kratkem, bo po njih.

Kaj bi bilo boljše?

Mnogi argumentirajo, da bi Jugoslavija storila pametnejše, ako bi odobrila podpis premierja Dragice Cvetkovića in Šime Markovića za pristop v osovsem. Ampak države, ki so to storile, so prav tako propadle.

Ameriškim Slovencem!

Izjava Jugoslovanskega pomožnega odbora, organiziranega v Chicagu 19. aprila 1941

Zastopniki Ameriške bratske zveze, Jugoslovanske podporne zveze Sloge, Kransko-slovenske katoliške jednote, Slovenske svobodomiselnih podporne zveze, Zapadne slovenske zveze in Slovenske ženske zveze, predstavljajoči 147,235 Slovencev v Združ. državah in Kanadi, ki so člani omenjenih organizacij, in zborani v Chicagu dne 19. aprila 1941 se globoko zavedamo velike katastrofe, morda največje v zgodovini Jugoslovancev, katere je pred kratkim zadela Jugoslavija, našo staro domovino, kakor tudi položaja, v katerem se danes nahajajo tamkaj naši krvni bratje.

Krut totalitarni sovražnik, ki je sovražnik demokracije po vsem svetu, je z gorostasno silo jekla in ognja vdrl v naše rojstne kraje, pomandral nešteto tamkajšnjih mest in vasi, uničil tisoče nedolžnih ljudi in razbil državo naših bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki niso hoteli nikomur nič slabega in ki niso ničesar tako želeli kot miru s svojimi sosedi.

Mi bi bili nevredni svobode in zaščite, ki jo uživamo v demokratični Ameriki, nevredni bi bili naziva civiliziranih ljudi in še manj bi bili vredni, da se pristejemo slovenski narodnosti ali sploh, da nam je kaj za kakšno načelo pravičnosti in človeško dostojanstvo — če ne bi, zgroženi nad veleuhudodelstvom, izršenim z nepopisnim cinizmom, nad Jugoslavijo, najgorčnejše obsodili tega barbarstva nacijske Nemčije in ako ne bi na drugi strani privrele iz dna naših src najgorkejša simpatije do naše poteptane in ponižane stare domovine.

Toda mi se zavedamo, da samo ogorčenje in same simpatije ne zadostujejo. Naša stara domovina potrebuje v tem momentu in bližnji bodočnosti veliko več — in ameriški Slovenci ji moramo dati kolikor nam je mogoče dati po naših skromnih močeh in v razmerah, v katerih živimo.

Ne glede na to, kaj mislimo in delamo v svojih ožjih krogih, kaj so naši življenjski cilji in dolžnosti v zvezi z našimi vsakdanjimi aktivnostmi — mi, zastopniki imenovanih organizacij, smo danes edini in nesporni glede enega smotra in ta smoter je MORALNA IN MATERIALNA POMOČ našim bratom v stari domovini; mi smo v tem edini in nesporni, kakor so naši bratje tamkaj danes edini in nesporni v — trpljenju in ponižanju.

Naša vera v demokracijo je živa in neomajana. Ta naša vera nam podžiga neomajano upanje, da bo današnja svetovna kriza končana z zmago demokracije. Mi trdno upamo, da bo Velika Britanija s svojimi zaveznički vred stala na braniku demokracije do konca in da bodo z njo vred stali in ji pomagale naše Združene države do konca, dokler ne bo demokracija slavila svoje zmage. Mi trdno upamo, da bodo štiri svobode, ki jih je postavil naš predsednik Franklin D. Roosevelt, podlaga bodočemu miru in socialnemu redu sveta in da v okviru tega miru in reda najdejo pravo svobodo in demokracijo tudi Slovenci, Hrvatje in Srbi v starem kraju, kjer kolj danes ječijo pod jarmom totalitarnega tiranstva.

V tem smislu in na direktivo izvršnih odborov naših podporne organizacije smo se tega dne zbrali, da položimo čvrst temelj pomožni akciji za najbrednejšo v Jugoslaviji in trdnem upanju, da ta naša akcija doseže svoj namen, da doseže naše najpotrebnejše rojake v starem kraju brez razlike, kaj so in kdo so, da jih doseže brez ovir in diskriminacij takoj ali čim prej bo to fizično mogoče.

Namen našega današnjega enotnega nastopa je:

Da ustanovimo osrednji odbor, ki naj v imenu in pod kontrolo naših podporne organizacij vodi pomožno akcijo med ameriškimimi Slovenci za našo staro domovino; ta odbor naj bo vez med našimi organizacijami in ameriškim Rdečim križem ali katero koli oblastjo Združenih držav, s katero bodo naše zveze potrebne; ta odbor lahko sodeluje tudi v enakim odboroma Hrvatov in Srbov, tako da bodo vse jugoslovanske narodnosti solidarne v tem oziru;

Da bo ta odbor prejemal denarne prispevke, nabrane pod kontrolo naših organizacij in jih točno izkazal v glasilih imenovanih organizacij ter vestno upravljal pomožni sklad v mejah zakonitih stroškov ter odposiljal vsote za relief na določeno mesto;

Da bo ta odbor dajal račune svojim organizacijam in vodil publiciteto v glasilih organizacij in ostalih slovenskih listih, ki naj bodo obenem glasila jugoslovanske pomožne akcije;

Da se bo ta odbor strogo kretal v mejah svoje humanitarne naloge in pazil, da ga nihče ne izkoristi v kakšne politične ali druge namene; sploh, da stori vse, kar mu nalože naše podporne organizacije, katerim bo odgovoren.

Apeliramo na Slovence po vsej Ameriki, naj podprejo Jugoslovanski pomožni odbor in prispevajo vsak po svoji moči v naš skupni pomožni sklad za nesrečnike v naši stari domovini.

Apeliramo na ves slovenski tisk v Ameriki, naj agitira za našo pomožno akcijo, da bo čim bolj uspešna!

Apeliramo na naš tisk, naj vžiga našim rojakom v Ameriki vero v demokracijo in naj brez pardona pobija barbarski fašizem, nacizem in diktatorizem vsake vrste, ki je največji sovražnik demokracije, socialne pravičnosti, človeškega napredka in človeškega dostojanstva!

Naš tisk in stari domovini mora zdaj molčati — zato naj bo naš tisk in svobodni Ameriki zdaj toliko bolj glasen!

Zivela edinost ameriških Jugoslovancev! Zivela bodočnost svobodnih jugoslovanskih ljudstev!

JANKO ROGELJ in ANTON ZBAŠNIK
za Ameriško bratsko zvezo.

JOHN ERMENC in ANTON E. GANONI
za Jugoslovansko podporne zvezo Sloge.

JOSEPH ZALAR in FRANK GOSPODARIC
za Kransko-slovensko katoliško jednoto.

VINCENT CAINKAR in IVAN MOLEK
za Slovensko narodno podporne jednoto.

WILLIAM RUS in FRANK PUCELJ
za Slovensko svobodomiselnih podporne zvezo.

LEO JURJEVEC in MIKE POPOVIC
za Zapadno slovensko zvezo.

JOSEPHINE ERJAVEC in MARY TOMAZIN
za Slovensko žensko zvezo.

"Kakšen bo mir?"

Mnogi vprašujejo, kakšen bo mir, ako zmaga Anglija, in zahtevajo od nje, da razjasni svoje namene.

Slabši in krivičnejši ne more biti, kakor je v mnogih deželah že — nacijski mir!

Dokaz je razkosavanje Jugoslavije, dokaz je Češka, Poljska, Belgija, Norveška itd.

Ljudstva teh dežel žele zmago Angliji, ne da bi jo vpraševala, kakšen bo mir, ako zmaga.

BOGOMIR MAGAJNA:

Fantazija na Ratitovcu

Ko je vlak šinil čez ljubljansko polje, se je lesketala v soncu Skuta, najlepša v Savinjskih gorah, visoka, vitka, elegantna koketa, družica. Grintovca, ki jo s svojim grebenom snubi že tisočletja, ona pa se rajši igra z brhkimi plezalci, ki zaljubljeno snubijo njeno visokost in se mečejo v njeno naročje, ko je sončna in ko je mrka, mračna, viharna, ko je sinjemodra v poletju in bela pozimi — o, Skuta, sklenil sem, da ti v svoji misli zapojem, ko bi stal na tvojem vrhu, visoko gorsko pesem. Iva in Majda, dva mlada planinska škrata, rjavolaska in zlatolaska, bi stali poleg in prepevali. Sedaj pojdem sam na vrh. Pa bi prišla gori tudi gospa Fanika in gospa Erika. Fanika bi pripovedovala o svoji punčki Biserki, Erika bi pripovedovala, kako lepo je na tem svetlu čitati pesmi in poslušati godbo. Naj mi bralec odpuste, če jim ne povem, kdo so le te, ki sem jih omenil, saj vrli ljudje mečejo, da bi prav dosti govorili o njih. Umikala se je Skuta, jaz pa sem klet, ker sem moral po povelju drugam in sem klet še, ko sem stopal po stezi proti vrhovom Ratitovca. Niso me potolažili niti skrivnostni gozdovi, ki se širijo mimo visokih vasi proti Jelovci. "Mar bi me raje poslali na Rožnik, kjer ni nikakega skalovja," sem godrnjal. Tedaj je planil iz grma pred menoj smeh, in zagledal sem šestnajstletno deklico, ki je počivala z ogromnim košem na hrbtu med trumami goved, med cvetjem in med metulji. Sonce pa je grelo s polno močjo.

"Kdo si?"
"Francka iz Prtovca. Šla sem v Česnjico v trgovino nakupovat."
"Pa te bom spremljal ali pa boš ti spremljala mene," sem rekel in sva lezla potem po stezi naprej in naprej med tratami, med gozdiki, med trumami goved, med cvetjem in med metulji. Sonce pa je grelo s polno močjo.

"Na Ratitovec greste? Ratitovec je nevarna pot. Pred par leti se je ubil na njen mlad fant. Je hotel v skale po planinke in..."

"Vem, vem. Poznal sem v

Ljubljani nekoga, ki je padel s kolesa in se ubil." Francka me je pogledala začudeno in rešeno: "Kljub temu je Ratitovec nevarna gora," je rekla. Ko sva stopila iz gozda, je onkraj ovinka stegnila roko in pokazala na strmem bregu svojo vas. Začuden sem obstal. Kot fata morgana se visela nad menoj podoba in se je lesketala v soncu. Skozi ta lesket je vztrepetaval šar živih barv, kajti na desno in levo navzdol so bežale doline, odpiral se je pogled v široke pokrajine, v globeli s srebrnimi rekami na dnu. Na njihovih bregovih so rumenela žitna polja, pregrnjena s kopreno trepetajočo svetlobo. Kje sem že videl ta privid? Ali ni hodil Tavčar tod mimo? — Kje sem že videl ta privid? — Ali ni hodil Grohar tod mimo? — Kje sem že videl ta privid? — "Francka, ali je ta gora visoka?" — "Visoka je." — Kje sem že videl ta privid? Misli so postale težke, težke. Sam sem hodil tod mimo ob teh bregovih in mimo je hodila tudi Marija. Kdaj je to bilo? Pred sto leti? Ne. Pred osmimi leti in potem se je fantastična fata morgana izmislila v prazno vsakdanjo podobo. Pa zakaj je v enem samem hipu postal spomin zopet tako živ, kot da je podzavest na široko odprla vrata? In je rekla Francka: "Pojdva naprej. Reš je lepo ukaj, toda življenje je zelo naporno. Ne morete si misliti, kako. Rada bi odšla v Ljubljano. Ponoči prihaja sij njenih luči prav do nas, pa gledam in se zamislim. Nisem še bila v Ljubljani."

"Nikar ne hodi! Tam je življenje še bolj naporno, od blizu ni Ljubljana tako lepa kot daleč," sem odgovoril. Toda leda sedaj sem se zavedel, da se njeno telesce pod težkim košem globoko upogiba in da se ji roke skoraj dotikajo tal: "Daj mi koš, bom jaz nosil!" — Začuden me je pogledala: "Vi ste vendar gospod in ne morete nositi koša. Kako bi vendar to izgledalo, vas prosim!"

Gospod? Ali je bilo res treba požretni toliko knjig zato, da se je stvarila ta beseda, ki je zgradila zid med tem, kar je bilo in med tem, kar je, in zid med menoj in njo, ki rase iz iste

ELLIS ISLAND DOBIL NOVE "GOSTE"

Zvezna oblast je aretirala na italijanskem tovornem parniku Conte Biancamano v Canal Zone (Panamskem prekopu) 500 mornarjev in delavcev. Gornje je slika,

ko so bili pripeljani pod stražo ameriških pomorščakov na Ellis Island v N. Y. Poleg teh je bilo privedenih tja mnogo drugih italijanskih mornarjev.

NACIJSKA VOJNA MAŠINA STRLA VSO JUGOSLOVANSKO VOJSKO

Na tisoče Jugoslovancev ubitih v strašnem pokolju. Veliko število Hrvatov pobegnilo

(Iz ameriških novinarskih krogov.)

Brez upa zmage se je Jugoslavija postavila peklenski nemški vojni mašini po robu, ker ni hotela sramotno ukloniti tilnika pred Hitlerjevo nadutostjo in nemško oholostjo.

Devet dni je zaman poskušala hrabra jugoslovanska vojska, ki je štela, kakor so se glasila poročila, en milijon in dvesto tisoč mož, odbiti s puškami in topovi, ki so jih vlekli volji, mehanizirano silo oklopnih divizij Adolfa Hitlerja in močne zračne napade.

Moški, ženske in otroci so v velikanskem številu ležali mrtvi v razvalinah svojih domov, potem, ko so se Nemci liki roparske ptice vrgli v svojih letalnih na mesta brez vsakršne obrambe.

V Belgradu samem je bila tako ubitih najmanj 10.000 ljudi. Na enem samem trgu je oblezalo več kakor 200 ljudi mrtvih po prvem nacijskem zračnem napadu na to nezavarovano mesto.

Vlada je ukazala nevojaškim ljudem, naj ne zastavljajo povotov z divjim begom. Umrjo naj rajši na pragi svojih domov, če trebar. In tako se je zgodilo. Rajši so umrli, kakor bi pa zajezili pota.

V vseh devetih dneh te grozne vojne ni bilo videti nobenih beguncev iz mest, ki so bila napadena z bombami iz zraka. Civilni ljudje so storili svojo dolžnost, a vojaštvo pa ni imelo prilike za to.

Skoro že v prvih urah nemškega vojnega pohoda v Jugoslavijo je bila jugoslovanska vojska brez vsakršnih občil in zvez. Nobena divizija ni niti vedela, kaj je delala ona, ki ji je bila najbližnja.

Posamič se je srbska vojska borila zelo hrabro in junaško ter zadala težke izgube Nemcem. V endevnem napadanju je uničila 200 nemških tankov. Ali ko so se Nemci zajedli v deželo, je postala borba brezupna.

Gori je rečeno, da se je junaki in hrabro borila srbska vojska. To pa zato, ker je bilo videti veliko število hrvaških ubežnikov in dezertirjev. In sredi najhujšega boja na življenje in smrt so se Hrvatje uprli na severu Hitlerju v prilog. Za to grdo izdajstvo jim je dal "neodvisno državo" v nagrado ter jim postavil efijalta Pavelića na čelo.

Tisto jutro, ko so nemški letalci začeli metati bombe na odprti in nezavarovani Beograd, je bilo najprej čuti sirene in bučanje nacijskih bombnikov, ali ljudje, ki sploh niso vedeli, da je dežela v vojni, so stali na cestah in se niso zatekli v zaklonišča, ki jih je tako in tako ne bi bilo zadosti, čeprav bi hoteli zbežati vanje na varno. To je bil pravi pravcati pokolj.

Bombe so kar deževale na prebivalstvo, ki je bilo popolnoma nezavarovano in brez pomoči.

moči. Zažigalne bombe so zažigale strašanske požare in mesto je bilo pokrito z oblaki dima.

Poslopja, v katerih so bili uradi ameriškega, angleškega in grškega poslanstva, so bila med prvimi, ki so bila porušena od bomb. Takisto so bile med njimi tudi vse vladne hiše. To kaže, da so Nemci imeli natančne opise celega mesta.

Vode ni bilo skoro od početka tega krutega in surovega napada iz zraka in ogenj je neovirano besnel po mestu. Ceste so bile posute z mrtvimi in pomekljenimi trupli. Dva dni so nacijski razbojniki sipali na mesto smrt in razdejavanje ter pustili popolno razbitje za sabo.

Ali to jim še ni bilo zadosti. Bombniki so nepretrgoma razbijali vasi in pota ter puščali za sabo razvaline in mrtva trupla kmetov, kmetice in njihovih otrok.

Tudi Sarajeva so se lotili ter ga izpremenili v gorečo razvalino. Vandali so bili pravi prilikavci v primeri s tem nečloveškim nacijskim razbojništvom. Dim se je vil proti visoko se dvigajočim goram iz gorečih minaretov turških mošej, ki jih je vse polno v mestu. Lesene lope velikega bazarja v najbolj orientalskem mestu v Evropi so bile nemudoma v plamenih, ko so padle prve bombe.

V Črnigori je prišla srbska vojaška oblast izdajalski zalegi na sled še o pravem času, da je mogla poloviti izdajalce ter jiti postreliti kakor pse.

Jugoslovanska vojska je strla. Ogromni premoči Hitlerjevih tolovajev je podlegla, je morala podleči. Ali strt pa ni jugoslovanski duh, ki si želi neodvisnosti, svobode in poštenja, in to je, kar bo naposled strlo Hitlerja in njegove tolpe podivjanih tolovajev. Svet, ki je pošten, bo obračunal z njim in vsemi tistimi, ki so mu pomagali na tako grd in podel način kakor zapeljani in zaslepljeni Hrvatje.

Hitler izgubil doslej 50.000 vojakov na Grškem

Kakor je bilo precejeno, so Nemci doslej izgubili 50.000 mož, odkar so vpadli v Grčijo. Ali kljub tem ogromnim izgubam človeških življenj pošilja Hitlerjevi generali kolono za kolono nad Grke in Angleže, ki se vztrajno upirajo nemški premoči.

Častniki zavezniškega poveljstva priznavajo, da je položaj resen, ali vendar pa ne brezupen.

Nemške izgube v poskušanju, da bi predrl skozi prelaze, ki jih trdovratno branijo grške in angleške čete, so bile ogromne in ponekod so trupla nemških vojakov kar nagrmadena.

Ste Majski Glas že naročili?

Vabilo na koncert Prešerna

Chicago, Ill. — Končno smo dočakali zaželjeno pomlad, ki je med nami tudi sezona koncertov. Slišijo se govorice, kako se pripravljajo nanje. Med temi je tudi moški pevski zbor France Prešerna, ki priredi svoj pomladanski koncert v nedeljo 27. aprila v Lawndale Masonic Temple, 23rd St. in Millard Ave. Zbor je dobro pripravljen s krasnimi melodijami in bolj popolnim programom kakor druga leta. Poleg Prešerna nastopijo tudi drugi pevski zbori. Uverjeni smo, da bodo vsi udeleženci zadovoljni z glasbo, ki bo donela po dvorani. Prešeren ima v svoji sredi precej mladih pevcev, ki se tudi odbo vežbajo, da nam na tem koncertu pokažejo nekaj izrednega, da bodo imeli udeleženci še več užitka. Član Prešerna Frank Prijatelj, ki je vsem znan, da je dober tenorist, bo tudi podal nekaj lepih pesmi.

Za tem programom pa bo vprizorjena igra "Nesrečna ljubezen" v dveh dejanjih, ki je k sedanjim časom še posebej primerna. Vloge so v rokah ljudi, ki jih iz njihovih prejšnjih nastopov poznamo za dobre igralce. Spisal jo je član zbora Charles Renar, ki ga tudi poznate, da zna vedno pripraviti kaj takega, da občinstvu ugaja.

Za tem prvovrstnem program pa plačate le 40c vstopnine.

Vsi, ki ljubite slovensko pesem, veste, da edino priznanje, ki ga lahko damo pevskemu zboru, je, da napolnimo dvorano do zadnjega kotička. S tem jim damo vzpodbudo, da še dalje goje našo pesem.

Posetite Prešernov koncert dne 27. aprila!

Za odbor, Victor Zupančič.

"Big Tony" piše

Oakland, Calif. — Cenjeni upravnik Pogorelec: Tokrat te pa ne bom "surprajal" s čekom. Pišem ti le, da sem še živ, pa še kako! Velikonočni čas, v katerem se vsak kristjan otrese svojih grehov v spovednici, je minil. Nam oženjenim sicer ni treba vanje, ker nas žene spovedujejo, ako se kaj pregrešimo.

Včeraj sva bila s soprogo na "kranjskem hribu" v San Franciscu, na svatbi, na katero naju je povabil prijatelj, katerega se je poročila hči. Njen znanec — mlad fant — je italijanskega pokolenja. Tam čez se Slovenci in Italijani mrze, tukaj se pa poročajo med sabo. Dvorana SND je bila polna svatov. Tudi "gospod" je bil navzoč. On je zelo dober "mixer".

Tu in tam se menimo, kako se časi spreminjajo. Spominjam se, da so v boju proti prohibiciji ljudje nosili znake z napisom "no beer, no work".

Ko je bila prohibicija odpravljena, smo bili v depresiji. Besedilo tistega znaka se je spremenilo z "no beer, no work" na "no work, no beer".

V času prejšnje svetovne vojne so vpili posebno nad tuje rodce, "work or fight". Po vojni pa se je to geslo spremenilo v "fight for work".

Nič se še ne ve, kakšna bodo gesla v bodoče. Veliko jih bomo še doživeli. Anton Tomšič.

Jurica Bjankini bo govoril v klubu št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — V soboto 12. aprila se je v klubu št. 1 JSZ vršila diskuzija o Jugoslaviji, ki so jo pogazili naciji. Glavni referent je bil Peter Kokotović. Govoril je izmed Srbov tudi sodrug George Maslach.

Diskuzija bo nadaljevana na prihodnji redni seji kluba v petek 25. aprila. Referent bo Jurica Bjankini, ki bo s svoje strani pojasnil vlogo Hrvatov v starem kraju, njihove akcije tukaj in pa splošni položaj v krajih, ki so se do 17. aprila imenovali Jugoslavija. Bjankini je bil do sedanje vojne v zvezi z radio postajo v Beogradu, in beležil novice, ki jih je oddajala, da jih je razpošiljal jugoslovanskim listom v Zed. Državah pod imenom Jugoslovanski Kurir.

Na to sejo so bili povabljeni tudi srbski sodrugi. Člane prosimo, da se je udeleže točno, da bomo imeli po skončanem dnevnem redu čimveč časa za razpravo.

Kje je "polž"?

W. Aliquippa, Pa. — Podpisani Tone pošiljam "copak" v podpiranje predloga "Big" Tonyja iz Californije. Akoravno je zanje trda — namreč za "copake", kakor piše "večni popotnik" v Clevelandu, vredno ga je prispevati.

Kadar čitam dopise "Big" Tonyja, se vselej domislim tudi njegovega rojstnega kraja. Namreč njegove Višnje gore, kjer imajo htrico tako malo v čisljih, da so še celo polža priklenili.

V Višnji gori imam ožje sorodnike. Pa sem jih pred 30. leti, v svoji mladosti, obiskal, ravno ko so obhajali birmo in je prišel tja sam prevzvišeni škof.

Mene je pa mikala najbolj pravljica o polžu, pa si poiščem fanta, ki je bil mlajši od mene, da ga povprašam o tem. Vedel sem že tedaj, da je to nevarno. Človek mora biti v takih rečeh torej previden, na kar sem mislil s početka in vprašal o polžu človeka, o katerem sem smatral, da me ne bo napadel v odgovor.

Ta mladenič se ni nič razkačil, nego mi čisto prijazno pojasnil, da imajo polža priklenjenega z debelo verigo v Rihrtarjevem "kevdru". Naj grem torej tja in se prepričam na lastne oči, je dejal, in se segavo smejal.

Najbrž me je fant nalagal. Mogoče pa "Big" Tone ve, kje ga imajo. Ko mine sedanja vojna, mogoče pride tudi v našo rojstno deželo spet kaj volje za smeh in zabavo in tedaj bodo zgodbe o višnjegorskem polžu postale znova zanimive.

Anton Groznik.

Japonsko prebivalstvo šteje 105 milijonov

TOKIO, 18. aprila. — Prebivalstvo japonskega cesarstva šteje na podlagi ljudskega štetja, ki se je vršilo dne 1. oktobra lani, 105 milijonov, 226 tisoč in 101 duš.

Japonsko prebivalstvo je sicer naraslo od l. 1935. za 6.292.000, ali prirastek kaže, da se Japonci ne množijo več tako obilno, kakor so se poprej. Tisk pripisuje ta pojav kitajsko-japonskemu sporu.

60 DNEVNA DOKAZILNA

ponudba o prednosti

Servel

PLINSKIH refrigeratorjev

PONUDBA KONČA V NEKAJ DNEH... POZURITE SE!

Naj vas Servel, PLINSKI refrigerator prepriča v vašem lastnem domu

Samo par dni imate še, da se poslužite te izredne ponudbe. Ne glede na to, kakve vrste refrigerator imate zdaj, pridite in uredite, da se postavi Servel na preizkušnjo za prihodnjih 60 dni.

Zelimo, da se sami prepričate, kaj Servel lahko stori za vas. Vidite, kako Servel varuje živila več dni. Poučite se na licu mesta, zakaj je plinski refrigerator neprekosljiv glede nizke cene za obrat.

Servel se razlikuje od vseh refrigeratorjev, ki ste jih kdaj imeli. Zmrzalni sistem Servela nima nikakih premikajočih se delov, ki bi prišli iz reda ali se obrabili. Mala plinska priprava opravi to delo. In Servel je stalno FIH, nikoli ne dela ropota.

Uverite sami sebe s tem, da se poslužite zdaj naše ponudbe. Obiščite najbližji Peoples Gas urad, ali telefonirajte Wahash 6000. Ali pa vprašajte najbližnjega Servel trgovca. Ponudba se kmalu konča, torej NE ODLAŽAJTE.

MAJSKI GLAS

Zadnji teden so poslane naročila za Majski glas še sledeče organizacije in posamezniki: Joseph Tursich, Jenners, Pa., 15 iztisov; Joseph A. Zlogar, Youngstown, O., 4; klub št. 3 JSZ, Oglesby-La Salle, Ill., 60; Anton Tomšič, Oakland, Calif., 25; 29 SNPJ, Thomas, W. Va., 10; Max Martz, Buhl, Minn., 20; Joseph Cvelbar, Sharon, Pa., 25; Joseph Lever, Cleveland, O., 20; 5 SNPJ, Cleveland, O., 25; Alois Ocepke, Barberton, O., 25; 241 SNPJ, Slovan, Pa., 10; 21 SNPJ, Pueblo, Colo., 50; 292 SNPJ, Avela, Pa., 10; Louis Dornik, Uniontown, Pa., 3 iztise.

Turčija se brani vojne

Turčija vzle nevarnosti, ki ji preti bolj in bolj, skuša isto kot vse druge dežele pred njo, namreč ne poseči v vojno, dokler ne bo napadena.

"Pametna taktika"

Nekateri ameriški Jugoslovani so venomer pravili, da vodi Sovjetska Unija v tej vojni zelo pametno mirovno taktiko. A ker ni prišla na pomoč Jugoslaviji, se pa togote nanjo.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

•• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

KOMENTARJI

Josip Robich, Yukon, Pa., nam je poslal pamflet z naslovom "What is APM?" Pravi: "Razdajali so nam ga na seji lokalne UMW. Ob enem so nas vabili na pristop v ta AMP. Članarina za tiste, ki delajo, je 50c na mesec, za druge pa 10c. Kdo je za to stvarjo? Meni se dozdeva, da je to nekaka peta kolona. Ne znam dobro angleško, pa bi rad, da vi to pojasnite."

APM (American Peace Mobilization) je firma komunistične stranke. S svojo propagando in s svojimi taktičarji je okupirala za orodje uniije, v katerih imajo komunisti kontrolo, dalje društva IWO, HBZ in druga, v katerih imajo komunisti vpliv, ki pa v nobenem slučaju ne rečejo, da so komunisti, pač pa nasprotno. Trdijo na vso moč, da niso.

Prijatelj Josip Robich sodi pravilno. APM je peta kolona v popolnem pomenu besede. Njen letak, ki ga je poslal (prejeli smo ga kajpada tudi mi) še predno je njemu prišel v roke, je mojstrsko sestavljen. Namenjen je ljudem, ki jih je z lepimi besedami mogoče zavesti. APM še deluje po smernicah "nove linije". To je, za Hitlerjevo zmago. Možno je, da se v Moskvi premisljuje in naroči tudi ameriškim komunistom delovati proti Nemčiji, kakor so naročili komunistom v Bolgariji in na Hrvaškem.

Toda šele to h koncu je ugotovimo, da American Peace Mobilization ne zasluži podpore nobenega zavednega delavca, nobene uniije in nobenega društva. Vsa stvar je "raket" Browderjevega štaba. Vsakdo, ki mu v čemerkoli pomaga, koristi Hitlerjevemu in Mussolinijevemu namenu. Na žalost je v apelihi APM celo krdele imen odgovornih ljudi v uniijah. Vsi so komunisti in se morajo ravnati po "strankini" liniji, ali pa izgube službo.

Louis Adamič je poslal 11. aprila pismo, v katerem pojasnjuje poskuse za organiziranje reliefne akcije za Jugoslavijo. Dne 1. aprila se je o tem posvetoval z jugoslovanskim poslanikom Konstantinom Fotičem, ki je idejo v bistvu odobril. Dne 7. aprila, dan po nemški invaziji v Jugoslavijo, je bil pri poslaniku Fotiču sestanek, ki se ga je udeležilo — tako piše Adamič — mnogo članov provizoričnega reliefnega odbora. Fotič jim je pojasnil, da ameriški vladi ni všeč, da se bi pričela še ena reliefna akcija, ker je grška v teku. Obljubila mu je, da bo pomagal ameriški Rdeči križ, toda z organizirano kolokto naj se še ne prične. Kdor želi prispevati, naj v ta namen pošlje ameriški Rdečemu križu. Adamič pravi, da so se na tem posvetovanju zedinili, da ni potrebno ustanoviti posebnega reliefnega odbora, kakršnega so si zamislili. Zvečer istega dne so imeli še en sestanek, se zedinili za Fotičev nasvet in razpustili svoj odbor. Ob enem so sklenili, da odbor obnove, če bo potrebno. Šest dni pozneje je bila Jugoslavija od kraja poražena in Anglija je sporočila, da se jo vključi v blokirano cono, kakor vse druge od sovražnikov okupirane dežele. Reliefna akcija za Jugoslavijo s tem otežkočena, dokler ne bo situacija spremenjena. Potrebna pa je sedaj akcija, kakršno vodijo za svoj narod ameriški Čehi. Ta stremi za poraženjem Hitlerizma in za uspostavitve demokracije v Evropi, s potrebnimi socialnimi spremembami, ki ji bodo dali trdna tla.

Naj bo glede pomoči ljudem v Jugoslaviji rečeno še to, da jo potrebujejo, ne bo pa jim jo lahko dali, dokler ne mine vojna. In še potem je vprašanje, kajti odvisno je, kako bo končana.

Po citiranju Adamičevega poročila smo dobili v ponedeljek ta teden proglas slovenskih podpornih organizacij, ki so imele sestanek zadnjo soboto v Chicagu in sklenile podvzeti reliefno akcijo. Njihov apel je na 2. strani v tej številki.

Fara sv. Vida v Clevelandu ima mnogo podpornikov. Cerkve, o kateri pravijo, da je ena najlepših v tem mestu, je bila zgrajena pred nekaj leti. Stane zelo visoko vsoto. Pa so bile potrebne na župnijskih poslopih izboljšave in letos so podvzeli posebno kolekto v ta namen. Znaša skoro tri tisoč dolarjev, in to brez tistih vsot, ki jih župljani prispevajo za vzdrževanje župnika, njegovih pomožnih duhovnikov, cerkvenika, služničadi, šolskih sester in v razne druge cerkvene namene. Torej v par mesecih je imela ta župnija večje dohodek kakor jih ima na pr. Prosvetna matica v štirih letih. Vzlic temu so duhovniki pritožujejo, da so katoličani premalo požrtvovalni.

"Zajedničar" z dne 16. aprila je objavil proglas gl. odbora Hrvatske Bratske Zajednice na Hrva v Ameriki, v katerem obsoja nacijski in fašistični udar v Jugoslavijo in jih poziva, da naj materialno pomagajo ter v pomožni akciji sodelujejo.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

s Srbi in Slovenci kjerkoli je priložnost. Proglas se zaključuje: Neka živi ujedinjena i slobodna zajednička domovina Hrvata, Srba i Slovenaca — Jugoslavlja!

Gl. predsednik Ivan Butković ga ni podpisal, pač pa je v istem Zajedničaru drug proglas, ki oznanja, da je bilo v Pittsburghu ustanovljeno Hrvatsko narodno vijeće. Njegov predsednik je omenjeni Butković in tajnik pa dr. D. Tomašić. V imenu Vijeća sta poslala brzojav Rooseveltu, da hrvatske ustanove, ki so zastopane v tem združenju, soglašajo z njegovim predlogom, obljubljeni lojalnosti Hrvatov in izražata nado, da bosta končni zmagovalki pravičnosti in demokraciji.

Hrvatska je vstala! Tako vzključ s močnim rečem nazovano preko vse strani tednik Nezavisna Hrvatska Država v Pittsburghu. Izid vojne v Jugoslaviji je za ta list triumf, kajti "Hrvati so proglasili nezavisnu hrvatsku državu sa dr. Anton Pavelićem na čelu." Tega borbo za "neodvisnost" hrvatskega naroda je ščitil in financiral Mussolini. V Zd. državah je njegovo glasilo omenjeni list. Zajedničar je označil Paveličeve ljudi na Hrvaškem za peto kolono. Nezavisna Hrvatska Država pa jih slavi za osvobodilce hrvatskega naroda. Ves list, obsegajoč osem strani, tiskan v dveh barvah, je poln radovanja nad zmago fašizma; seveda, fašizma niti ne omenja, nego vriska o "osvoboditvi" Hrvatov.

Ameriška Domovina ponatiskuje iz angleških listov vest, da se je hrvatsko organizirano delavstvo izreklo podpirati novo hrvatsko vlado. To ni točno, kajti kadar se v našem smislu besede govori o organiziranem delavstvu, so mišljene svobodne delavske uniije in delavske politične organizacije. V Jugoslaviji, vstevši na Hrvaškem, so bile v zadnjih par letih popolnoma zatrite, nastale pa so nove v vladnem področju. Organizirano delavstvo na Hrvaškem torej sploh ni, ne v Sloveniji in ne v Srbiji, ker so mu organizacije razpustili.

Charles A. Lindbergh spet potuje po deželi in govori na shodih proti podpiranju zavezništva, češ, da ako s tem ne prenehamo, bomo zagazili sami v vojno. On trdi, da Nemčija ne bo premagana, torej čemu ne pustiti Anglije na cedilo čim prej? O Lindberghu je znano, da je Hitlerjev prijatelj. Toda za Hitlerja deluje v tej deželi tudi mnogo takih ljudi, ki se proglašajo za nasprotnike Hitlerizma. Kakor ameriški komunisti taje, da so komunisti, tako to delajo tudi ameriški fašisti, ki jih je mnogo več kot komunistov. Njihove organizacije so obilno financirane, kakor je bila Hitlerjeva v Nemčiji že dolgo prej predno je prišla na vlado.

V Chicagu se je v ponedeljek 14. aprila vršil na poziv Amerikanskega Slovenca v dvorani šole sv. Stefana shod v obrambo Jugoslavije. Ko se je pričel, je bilo navzočih 60 ljudi. Pozneje jih je prišlo še 40. Zanimanje je bilo torej majhno. Enako se je pripetilo na par sličnih shodih v Clevelandu. Izgleda, da so postali ljudje fatalisti in si mislijo, da naj pride karsikebodi.

Vera v Rusijo je med Srbi, Bolgari, Hrvati in Slovenci, ki so se nadejali, da jim pride na pomoč, izginila. Rusija je sedaj samo "za mir" in ga bo imela, dokler se Hitler tudi nje ne loti. Tedaj ji tudi njen najnovejši pakt s fašistično Japonsko ne bo nič pomagal.

Ali smo proti vojni?

Pa še kako! Toliko, da smo za socializem na vso moč in delujemo zanj, ker le pod socializmom bodo vzroki za vojne odpravljani. Vse druge "propagande" proti vojni so le prazna besedičenja.

VELIKOST SOCIALIZMA

Našemu svetu manjka gotovo marsikaj; ali raznovrstnosti ima skoraj dovolj, večasi nima pa še preveč. Tudi med ljudmi je velika. Med množičnimi in manjšimi variacijami je tudi vrsta ljudi, ki jih je sram, da bi bili socialisti.

Razume se kar samo ob sebi, da nimajo taki čudaki prav nobenega pojma o socializmu; kajti če bi ga poznali, bi mu lahko nasprotovali, lahko bi ga sovražili, ali nikdar ne bi mogli prihajati na tako absurdno misel, da bi morali biti kakšnega človeka sram zaradi socializma.

Dosti je idealov, katerim človek lahko posveti svoje stremženje, če noče živeti kakor bacek iz dneva v dan, sprejemajoč ponižno in ravnodušno, kar pač prinese življenje. Med najvišjimi ideali našega časa pa je socializem.

Če posveti človek svoje delo socialističnemu cilju, ima pravico, da je ponosen, ne pa da bi ga bilo sram. Kajti s tem, da služi velikemu idealu, povzra človek samega sebe.

Ali pa je socializem res velik? V čem je njegova veličina?

Socializem spoznava in uči, da zahteva človeško življenje napredek. Tam, kjer ni napredka, je neizogibno mrtvilo. Življenje je gibanje. Ves svet je osnovan na gibanju. Naša zemlja, ki se nam zdi mirna, nepomična, kakor da je vkopana v kakšno vsemirsko skalovje, se suče sama okrog sebe in okrog solnce; to solnce pa potuje po vesoljnosti v določeni smeri in mi potujemo z njim. Naša luna nas spremlja, mi pa spremljamo solnce. In vse neštete zvezde v neskončnem prostoru, kar jih vidimo in kar jih ne vidimo, se sučejo in gibljejo. Meglovine v neizmernih daljavah, iz katerih se šele razvijajo novi svetovi, so polne gibanja.

Če obrnemo svoj pogled iz velikega v malo, opazimo povsod isti zakon. Cestna mlaka se zdi človeku slika absolutne lenobe. Ali tudi v njej ni miru. Na milijone, na milijarde bitij živi v njej, neskončno majhnih, da jih opaziš le v drobnogledu; ali bitja so in žive in se gibljejo.

Gibanje je življenje. Če pa potegnemo od sedanjosti črto nazaj do skrajnih časov preteklosti, o katerih nam more kaj povedati znanost, ki ne čita le v knjigah, ampak tudi v zvezdah, v zraku, v rastlinah, v zemlji, v vsem, kar je zemlja v vekovih shranila v svojem krilu, tedaj spoznamo ob tej črti, da ima vse gibanje gotovo smer.

Vse je razvoj. Iz malega zrna se razvije kal, iz kali stebelce; na njem se pojavijo popki, iz njih se razvije listje, cvetje. Iz ogromne plinaste megle se je razvil solnčni sistem s svojim centralnim telesom, s planeti, trabanti, planetoidi, kometi.

Ves razvoj označuje napredek. Vse se razvija iz enostavnega v sestavljeno, iz grobejšega v fino, iz malo primernega v bolj primerno. Vse naše živalstvo, ki nam služi v neštetih ozirih, se je razvilo iz živali primitivnejših vrst. Drevje, ki nam danes rodi zlahtnejše sadje, je nekdanj rodilo lesnike in neužitne plodove. Človek sam je produkt razvoja.

A človeška družba? Tudi ona ne stoji, ne more stati izven vesoljnih zakonov. Vemo, da se tudi ona razvija, in vemo, kako se je razvijala. Iz najenostavnejših začetkov se je razvila do današnjega, neskončno kompliciranega kapitalističnega organizma.

Svetovni zakoni se ne ustavi-jo nikjer in nikdar. Razvoj tudi v človeški družbi ne more obtičati nikdar in nikjer. Dokler bodo na zemlji ljudje, se bo njih družba razvijala. Okameneti ne more.

Kdo bi mogel oporekati tej resnici?

Toda — veliko vprašanje se javlja:

Koliko vpliva je imela človeška družba sama na svoj razvoj? Kofiko zavednega vpliva?

Vse življenje, vse oblike družbe in vse njih izpremembe so bile odvisne od razmer, nekoliko večasi od posameznih individualnosti, toda v zelo majhni meri, v veliko manjši, nego se navadno uči.

Človeška družba kot celota pa še ni prišla do zavesti. Podvržena je bila vsakovrstnim vplivom; sama ni mogla vplivati na svoj razvoj, ker ni imela enotnega družabnega čuta, enotne družabne misli, ker ni imela svoje volje in svojih ciljev.

Socializem hoče povzdigniti človeško družbo na tako stopnjo, da bo mogla s svojo roko poseči v svoje življenje.

Človeška družba ne more postati vsegamočnejša. Ona je le majhen del vesoljnosti in življenja v vesoljnosti. V neskončnosti svetov ni človeška družba več kakor rod mravelj in trop kobilic. Človekove sile so omejene in omejene ostanje tudi sile njegove družbe.

Socializem ne leta za utopijami in ne obljubljuje vsegamočnosti.

Ali — naj smo še tako majhni v vsemirju, človek je človeku vendar največ; človeško življenje mu je največ vredno, človeški cilji so mu najvišji.

Socializem hoče zbrati vse sile človeške družbe, danes neurejene, kaotično delujoče, pogostoma druga drugo uničujoče, da dosežejo v harmoniji najvišji učinek.

Socializem hoče, da postane človeška družba enoten organizem, ki bo sposoben za enotno socialno voljo in si bo mogel postaviti družaben cilj.

Socializem hoče, da se človeštvo zave samega sebe. Namesto da bi bila človeška družba igrača, žoga, ki jo mečejo neznane sile sem in tja, naj v bodoče s svojo roko poseže v svojo usodo, naj po svojem spoznanju in po svojih potrebah razumno ravna svoj razvoj.

Kdo nam more označiti višji cilj za človeka?

Kdor posvečuje svoje delo največjemu, kar je mogoče, nima vzroka, da bi ga bilo sram, ampak lahko je ponosen. Čim več stori za veliki cilj, tem o pravicejši je njegov ponos.

Ne pravimo: Prevzet. Človek je vedno le človek, zato ni prevzetnost nikogar opravičena. Ali kjer je spoznanje vrednosti, tam je ponos. In vrednost socializma je tako velika, da je ne presega v sedanjosti nič.

E. K.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so šite na bazi polletnih naročin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu s dvema polletnima.

Anton Zornik, Herminie, Pa.	38½
Ant. Jankovšek, Cleveland, O.	16
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	10
John Zornik, Detroit, Mich.	9½
Jennie Dagarin, Cleveland, O.	5
Geo. Smrekar, W. Aliquippa, Pa.	4
John Krebel, Cleveland, O.	4
Ant. Tomšič, Oakland, Calif.	4
Anton Udovick, La Salle, Ill.	4
Angela Zaitz, Chicago, Ill.	2
Ant. Zupancic, Ft. Marion, Pa.	2
Frank Novak, Los Angeles, Calif.	2
Mike Kopach, Chaberton, O.	2
Joe Lever, Cleveland, O.	2
Jos. Klarich, Detroit, Mich.	2
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2
Frank Podboy, Parkhill, Pa.	2
Frank Bizjak, Chicago, Ill.	2
Jos. Drasler, Chicago, Ill.	2
Frank Gregorin, Little Falls, N. Y.	2
Mike Kruliz, Willard, Wis.	2
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	2
Frank Boltesar, Pueblo, Colo.	2
Kathy Junko, Detroit, Mich.	2
John Bogatay, Girard, O.	2
John Kosin, Girard, O.	2
K. Erznöck, Red Lodge, Mont.	1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne, od 22. marca do 19. aprila) 130 naročin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 111 naročin.

Konec meniske kolonije na Grškem

V grških verskih krogih v Atenah mislijo, da je sedaj, ko je padla gora Atos Nemcem v roke, konec 1,100 let stare ortodoksne avtonomne meniske republike na gori Atosu.

Več kakor 4,800 grških, srbskih in beloruskih menihov živi v dvajsetih samostanih na krasni gori južno od zajetega Soluna.

Ti samostani, ki se raztezajo nad 40 milj v daljavo in več milij v širjavo, se vzdržujejo od prispevkov odzunaj in s prodajanjem verskih slik in slične šare. Ti dohodki bodo sedaj kajpak usahnili.

Ta edinstvena kolonija je bila ustanovljena v devetem stoletju ter pozneje postala avtonomna država s svojo lastno vlado. Bila je nekakšen meniški Vatikan ortodoksne cerkve. Vlada jo skupina dvajsetih menihov, po eden iz vsakega samostana.

Poljudno ime za to kolonijo "Deviški vrt" je nastalo vsled tega, ker celih 1,000 let ni smela tjakaj nobena ženska, niti celo nobena živalska samica. Ali zadnja leta so menihi malo popustili v tem ter dovolili vstop mačkam in kokosim.

Med križarskimi vojnami je bila gora Atos, na kateri je bilo tedaj več kakor 700 samostanov, napadena in menihi pomorjeni.

Od l. 1214 pa do l. 1223. so bili vsi ti menihi pod rimskimi papežem. Ali pozneje so se vrnili v bizantinski hlev.

Samostani, med katerimi so nekateri kakor velike graščine, so posejani po skaloviti gorji. Vežejo jih ozke steze, po katerih prenašajo tovore mezgi. Do nekaterih pa se more priti tudi na čolnu. Nekateri menihi so

puščavniki, pa prebivajo v osamljenih kočah.

Par samostanov je precej imovitih, ker se pečajo s poljedelstvom v veliki meri. Vsi pa imajo šole za ortodoksne duhovnike.

Sodrugom in somišljenikom v Detroitu

Detroit, Mich. — Klub št. 114 JSZ bo od zdaj naprej obdržal svoje redne seje vsak četrti petek v mesecu ob 7:30 zvečer v Slov. nar. domu. Prosim sodruga in sodružice, da vzamejo to na znanje in da se bolj redno udeležujejo klubovih sej. Prihodnja seja bo v petek večer 25. aprila. Udeležite se je vsi. Na somišljenike apeliram, da se nam pridružijo in postanejo aktivni člani našega kluba, kajti čimveč nas bo, tem lažje bomo vršili svoje naloge, ki jih ni malo.

Joseph Klarich, tajnik.

Seja eksekutive soc. stranke bo 2.-4. maja

Eksekutiva socialistične stranke bo imela sejo 2.-4. maja v Philadelphiji. Pečala se bo med drugim z nerešenimi zadevami z zadnje seje, ki se je vršila meseca februarja v Detroitu. Štirje njeni člani so potem odstopili, ker urednik Calla, Travers Clement, ki je ob enem strankin tajnik, in strankin predsednik Norman Thomas nista dopustila, da bi v Callu pobijali njuno taktiko.

Spor je nastal zaradi vprašanja pomoči Angliji. Call in Thomas ter baje večina eksekutive ji nasprotuje, manjšina pa zagovarja. Večinoma vsi, ki strankine opozicije proti podpiranju zaveznikov ne odobravajo, so odstopili.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

angleška delavska stranka in skupno z "newdealovci" ustanovila "socialistično društvo narodov" (socialistic commonwealth of nations). In čudno, ta učeni "exnewdealer" je obdržal še celo Willkieja, da se "druži s socialisti". Pojasnil je, da ko je bil Willkie nedavno na obisku v Angliji in je govoril s časniškimi poročevalci, je videl v časopisih sliko tega sestanka. In kdo mislite, da je bil najbližje njega, je strašil Moley navzoče biznismane: "Nič drugi kot Harold Laski, ki je eden glavnih propagatorjev za ustanovitev 'socialističnega občestva'! Naravno, da če gre za to, da se socializmu pomaga v sedlo, tedaj naj Anglijo Hitler čimprej okupira! Ameriški bogataši vendar ne bodo plačevali za pomoč Angliji zato, da postane socialistična. Bogvarju! V istem govoru je Moley dejal, da sicer ni proti podpiranju Anglije, toda svoje neodvisnost si moramo ohraniti. Torej naj se ji pomaga tako, da ji pomoč ne bo nič zalegala.

Pevski zbor "SAVA" CHICAGO

priredi koncert v nedeljo 11. maja v dvorani SNPJ.

Nabavite si vstopnice v predprodaji, ker so cenejše.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. MOHAWK 1707
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Cicero in Berwynu.
Parkview Laundry Co.
FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina pristržba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172—7173
1727-1731 W. 21st Street
CHICAGO, ILL.

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

JUGOSLAVIJA IN NAŠA POMOC

Nam, ki smo že dalje časa v tej deželi, je bila mlada Jugoslavija pri sreči, odkar jo je usoda poklicala v življenje kot samostojno in neodvisno državo, čeprav so Slovenci največ žrtvovali za njeno rojstvo.

In kako bi nam ne bila pri sreči?

Saj je v njenem okviru dragocen biser divne prirode — Slovenija s svojim maloštevilnim, ali zato pa bistroumnim, krepkim, zdravim, marljivim, poštenim in miroljubnim slovenskim ljudstvom.

Saj je mnogim ameriškim Slovincem tekla tamkaj zibelka in cvetela zlata leta nežne, srečne in brezskrbne mladosti.

Saj živijo v Sloveniji naši starši, naše matere, naši očetje, naše sestre, naši bratje, naši sorodniki.

Saj je tamkaj kri naše krvi, srce našega srca.

Saj je tam naša bela Ljubljana, slovenske Atene, ki so duša naše kulture, naše prosvetljenosti in srce slovenskega življenja sploh.

Pa nam je potrla dušo neznanca žalost, ko sta šla jugoslovanska ministra Cvetković in Cincar-Marković na pogreb jugoslovanske samostojnosti in neodvisnosti.

Vzdihnilhi smo, globoko vzdihnilhi in duša nam je zaplakala tedaj. Hudo nam je bilo pri sreči. Razočaranje je klonilo našega duha. Strašno razočaranje, ki je grozno bolelo. In sram nas je bilo.

Ali nismo se še prav vživeli v položaj, ki bi ga imeli tisti sramotni podpis na Dunaju za svojo zlo posledico, pride vest iz Jugoslavije, da se je jugoslovanski narod uprl lastni vladarji in jo čez noč strmoglavil s skoraj nekrvavo revolucijo.

Oddahnili smo se in zopet nosili glave pokonci, čeprav smo se dobro zavedali, kaj čaka ubogo deželo potem.

Majhen narod se je odločil za odpor proti silni Hitlerjevi vojni mašini, česar nemški tiran še oddalec ni pričakoval.

Hotel jo je imeti na koljenih brez vsakršnega boja. Pa mu je uneslo. Zlepa mu Jugoslavija ni padla na kolena. Zgrda se mu je morala vdati, kakor je bilo pričakovati. Podjarmil je deželo, a ne bo pa strl njenega duha.

Jugoslavija je v hudi sili. Njen rabelj jo že razkosava in obeša na križ, pri čemer mu pa še pomagajo efijalti Paveličevega kalibra.

Dežela, ki vključuje Slovenijo, našo lepo Slovenijo, potrebuje našo pomoč.

Dajmo ji jo, kolikor največ moremo!

Vredna je je v polni meri. Vseh dni pa še ni konec in Hitler bo prejel ali slej poklican na obračun, kakor je bil še vsak nasilnež njegove sorte.

Ce pomagamo Jugoslaviji, pomagamo tudi koncu Hitlerjevega tolovajstva.

KAKO DOLGO BO TO TRAJALO?

Pavel Gezmer in John Beckley pravita, da bodo Amerikanci naredili letos več denarja, kakor so ga l. 1929. Denar, ki se sedaj steka posameznikom, znaša več kakor 80 milijonov dolarjev na leto in s čimdalje večjo zaposlenostjo se višajo tudi delavske mezdje.

Meni se zdi, da niso tisti milijoni imeli prav nobenega vpliva na moj žep. Za delo, ki ga pravljam sedaj, sem plačan avno toliko, kolikor sem bil, ko še ni bilo tistih velikanskih vsot v prometu.

Pa naj reče kdo, kar hoče, obrambni program je prinesel mnogim ljudem dobre čase, pravita omenjena pisca. Ni hudi, da bi jih toliko milijonov ne prineslo vsaj nekaterim! Špolsko pa je kljub temu še toliko revščine med našim ljudstvom, kolikor je je bilo, ko še nismo imeli tistejga programa. Velike vsote se navadno primejo takih, ki brez njih sploh ne znajo računati.

Za en dolar se sedaj dobi več, kakor se je pa dobilo pred dvajsetimi leti, zadržujeta omenjena modrijana. Morda je res temu tako. Ali kako dobiti več, če pa človek nima denarja. In takih ljudi je še na milijone v deželi.

Naposled se vprašujeta, kako dolgo bo to trajalo. Vlada ne more odrediti vsako leto oboroževanja za 40 milijonov dolarjev niti v tej bogati deželi ne, pravita.

Meni se tudi zdi, da ne. In kaj potem? Ali bomo šli spet na boben, kakor smo šli na koncu Hooverovega vladanja? Ali se kdo zveni za to, kaj bo potem, ko ne bomo mogli več šteti na milijone, niti na milijone?

UMOR ITALIJANSKEGA UREDNIKA

Zadnji teden v torek zvečer je tukaj nekdo izvalil uredniška laskega lista "La Tribuna" iz lepega avta ter ga potem ustrelil do smrti na mestu.

Urednik Arena je pisal svoj list v duhu, ki je bil vse kaj drugega kakor prijazen Mussolinijevemu razbojništvu. V ostrih besedah je pobijal fašizem, če sem prav poučen. V plačilo za to je dobil kroglo v glavo in prezgodnjo smrt. Star je bil šele 43 let.

Umor je morda posledica osebnega sovraštva. Ali v zvezi s spravljajo tudi italijanski konzulat v Chicagu.

Zena umorjenega urednika pravi, da je dobil njen mož že precej groženj poprej.

Trije vodilni nasprotniki Mussolinijevega režima v New Yorku zatrjujejo, da so prejeli po telefonu in po pošti že več groženj.

Odkod prihajajo te grožnje? Kdo se bolj zanima za Mussolinija, kakor laški konzulat v tej deželi?

Ali bi morda ne bilo prav, če bi jim naša vlada malo stopila na prste? In zraven pa še tudi nemškimi. Kajti tudi leti ne držijo rok križem. Zatreji tako golazen potem, ko se že močno razleze, je sila težko, če že ne prepozno.

Prireditve Družabnega kluba

Chicago, Ill.—Družabni klub Slovenskega delavskega centra bo prihodnjo soboto dne 26. aprila obhajal svojo petletnico obstanja z domačo postrežbo in plesom. V spodnjih prostorih in na vrtu se bo zabava pričela že popoldne. Za balinarske aleje se je naš valjarski umetnik John Sprohar tako zavzel, da jih je izgladil kot so izglajene le steklene mize newyorških borzljancev. Zabave bo torej desti popoldne in zvečer, da bomo res dostojno praznili našo petletnico klubovega družabnega delovanja, ki stremi za tem, da čimbolj zblizla delovno ljudstvo našega delokroga za skupno stremenje v dosego naših smernic in ciljev na ekonomskem polju.

Vstopnina bo prosta, in godba tudi, medtem ko se bo pijača in jestvine prodajale po pet centov komad. Ati se spominjate, kako okusne vložke z regratovo solato je lansko leto pripravil Josip Turpin? Ker ima on kuhinjo "čez", in ker sem jaz na takem stališču, da mi je "inside dope" nekoliko znan, vam v tej predvečerni uri zaupam skrivnost, da bo poleg vsega tega še nekaj drugega dšalo iz kuhinje.

Nadalje naj bo ob tej priliki tudi omenjeno, da bo naš Družabni klub imel letos še dve domači zabavi, in sicer 27. septembra, ter 15. novembra, ki bosta prav tako vstopnine prosti in postrežbo po grošu. Ker so vsi ti dnevi v soboto, pričakujemo veliko udeležbo.

Na svidenje torej prihodnjo soboto popoldne in zvečer na klubovem vrtu in v dvorani na 2301 S. Lawndale Ave., in ne pozabite pripeljati seboj svojih prijateljev.

Frank S. Tauchar.

Hud potres v Mehiki

Mehiško mesto, Mehika. — Žrtve mehiškega potresa, ki ga je mehiško prebivalstvo doživelo prošli teden, bodo prejko ne znašale 51 mrtvih in 250 poškodovanih ali ranjenih, kakor je menilo notranje ministrstvo. V Colimi, ki šteje 20.000 prebivalcev, je povzročil potres hudo razdejaje. Osemdeset odstotkov zasebnih in javnih poslopj, v številni guvernerjevo palačo in starodavno katedralo, je bilo porušeni in razdejani.

Skoro nobene strehe ni, ki bi bila ostala nepoškodovana. Električnih luči ni nobenih, ker so vse električne naprave razdejane. Niti en sam prebivalec ni ostal v svojem stanovanju. Vodne naprave so razrušene in razrušene.

V Colimi je bilo najmanj 21 ljudi ubitih, a 104 pa ranjeni, oziroma poškodovani. Cela škoda se čeni na en milijon dolarjev. Plazi so zasuli železniške proge zapadno in vzhodno prestonice.

Ustanovite klub JSZ!

Na zavedne delavce v naselbinah, kjer klubov JSZ še ni, apeliramo, da jih ustanove. Po navodila piše na tajnika Ch. Pogorelca, 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ste Majski Glas že naročili?

MAUPASSANT—ZLATKO SELISKAR:

Bariglica jo je zapeljala

Gospod Kmet, gostilničar iz Bregana, je obstal s svojim plenim zapravljivčkom pred kmetijo starih Marjet. Bil je močan, z obilnim trebuhom in bil je v okolici na glasu zlobnega človeka. Privezal je konja h kolu pred vrati, ki so se odpirala na dvorišču. V njegovi lasti je bilo precej zemljišča okoli Marjetinega posestva in že dije časa je grabeljivo oprezal po njenem kosu zemlje. Dvajsetkrat ga je že poskušal kupiti, toda starka Marjeta ga je vankokrat trdovratno zavrnila.

"Tu sem se rodila, pa tudi umreti hočem tu," je zatrjevala. Danes jo je našel pred vrati, ko je lupila krompir. Zdaj je imela dva in sedemdeset let. Posušila se je, zgrubala, pri delu pa je bila neustrašiva kakor mlado dekle. Prijazno jo je potrepil po rami in sedel k nji na klop.

"No, mamka, kako je z zdravjem? Vse v redu?"

"Živi se. A kako z vami stric?"

"Malce me trga, drugače pa sem zadovoljen."

"Tako je prav."

Potem starka molči. Kmet jo opazuje pri delu. Njeni okorni prsti dvigajo krompir iz košare, kakor da so klešče. Zelo spretno je z nožem rezala dolge lupine, ko pa je krompir olupila, ga je zmetala v škatlo vode. Tri kokiši so prišle od neke, pograbile lupine in spet izginile. Kmet je postal nemiren in zamišljen, kakor da mu leži važna beseda na jeziku. Končno reče:

"Povejte mamka Marjeta..."

"Kaj bi radi?"

"Mar mi res nečete prodati svojega posestva?"

"Ne, o tem ni govora."

"Toda zdaj sem se nečesa domislil, da bo prav za oba."

"Kaj takega?"

"Vidite, prodajte mi posestvo toda vaš last bo vseeno. Ali ste zadovoljni tako?"

Starka preneha lupiti in upre svoje živahne oči z nabrekli vekami v oštirja. Ta pa nadaljuje:

"Vam bom takoj pojasnil. Vsa mesec vam bom prinesel sto petdeset frankov. Ali me razumete? Vsa mesec lepih petdeset dolarjev! Vse drugo pa ostane pri starem. Tu boste stanovali in za ničesar več vam ne bo treba skrbeti, pa prav za ničesar! Dobro premislite!"

Starka ga je nezaupljivo pogledala, kakor da bi hotela z slediti zamko v njegovih besedah.

"To bi bilo kakor nalašč zame," de na to. "A kaj boste vi imeli od posestva?"

"Za to vam ni treba skrbeti. Ziveli boste na svojem, kakor dolgo vam Bog dopusti živeti. Le pri notarju boste s podpisom potrdili, da pripada posestvo po vaši smrti meni. Premislite: do smrti je posestvo vaše, povrhu pa boste prejeli po petdeset dolarjev mesečno. To bo vaša čisti dobiček!"

Starka se je čudila, vznemirjala in se ni mogla odločiti.

"Ne rečem da ne. Le razmislite moram. V nedeljo vam bom povedala."

Stric Kmet se je odpeljal vesel kakor kralj, ki je osvojil novo kraljestvo.

Starka Marjeta se je zamislila. Vso noč ni mogla spati in štiri dni je kolebala med da in ne in kar vročina jo je kuhala. Slutila je, da nekaj ni prav v oštirjevem predlogu, a misel na talarje, ki ji bodo kar sami kapali v naročje, jo je naredila pohlepno.

Šla je k notarju in mu opisala vso zadevo. Le-ta ji je svetoval naj pristane v Kmetovo ponudbo. A namesto petdeset dolarjev, naj jih zahteva sedemdeset, kajti njeno posestvo da je vredno najmanj šestdeset tisoč frankov.

"Če boste živeli še petnajst let," ji je dejal notar, "bo itak plačal za vaše posestvo samo pet in štirideset tisoč frankov."

Starka je kar drhtela ob misli, da bo dobivala vsak mesec sedemdeset svetlih srebrnikov. Pa vendar je bila nezaupna.

Ni prav ni mogla vrjeti. Bala se je prevare. Ni se mogla nikakor odločiti in venomer se je izpraševala, kako bi in kako ne bi, dokler se ni znočilo. Končno se je odločila. Dala si je sestaviti prodajno pogodbo in v nemirjena krenila domov.

Ko je prišel kmet po odgovor, se je starka nalašč obojavljala. V resnici pa se je močno bala, da bi se ne skesal. Potem ko ji je še in še prigovarjal, mu je pojasnila svoj predlog.

Kar poskočil je od razočaranja in ji dejal, da iz te moke ne bo kruha.

Da bi ga pridobila, mu je pričela zagotavljati, da ne bo več dolgo živel.

"Morda pet do šest let! Zdaj sem stara tri in sedemdeset let, pa me nege nič več ne ubogajo. Malo poprej sem se mislila, da je po meni. Morali so me nesti v posteljo."

Toda Kmet se ni dal zlehka prepričati.

"No, mati, trdni ste kakor cerkveni zvonik. Sto let boste ućakali. Še na moj pogreb boste prišli!"

Tako je potekel ves dan v razgovoru. Starka ni popustila in gostilničar je naposled pristal, da bo plačal sedemdeset dolarjev.

Naslednji dan sta podpisala prodajno pogodbo. Starka Marjeta je popila na čast prodaje deset kozarcev jabolčnika.

Pretekla so tri leta. Dobra starka je bila še vedno zdrava. Kmet je stisnil strah. Zdelo se mu je, da plačuje že pol stoletja, da je ogoljufan in uničen. Obiskoval je stanko od časa do časa, kakor če greš na polje, da pogledaš, ali je žito že gozdno za žetev. Sprejemala ga je vedno z nekim hudobnim pogledom, kot da je srečna, da se lahko z njim igra. On pa se je vedno hitro vrnil na svoj voz in se jezil:

"Kdaj misliš že vendar umreti, nesreča stara!"

Ni več ni vedel, kaj naj stori. Kadar jo je videl, ga je stiskalo v grlu. Naposled se mu je posvetilo.

Nekega dne jo je obiskal in si pri tem mel roke, kot prvič, ko sta se pogajala za posestvo. Ko sta se nekoliko razgovorila, jo je vprašal:

"Povejte mi mati, čemu prav za prav nikoli ne jeste pri meni, kadar pridete v Bregano? Ljudje že o tem govore. Pravijo, da sva se sprla in meni to ni prijetno. Kadar boste hoteli,

Dve propagandi v boju druga z drugo radi podpiranja Anglije in nevarnosti zapleta v vojno

(Nadaljevanje z 1. strani.)

angleškega tovara Nemci potopijo predno more v angleške luke.

Oboroževanje v polnem diru

Zed. države se ne oborožujejo le radi podpiranja Anglije, nego tudi zase. Načrt vlade je, da postanejo najmočnejša militariistična sila, bodisi na vodi, na kopnem kot v zraku v čimkrajšem času.

To stane milijarde in davki bodo zvišani nadaljnjih 50 odstotkov in naložbe še posebej na predmete, ki sedaj niso obdavčeni, kakor so bili v času prejšnje vojne. Davki niso nikomur priljubljeni, in tudi to je vzrok, čemu propaganda proti podpiranju Anglije vleče.

Roosevelt ostane na svojem stališču

Ampak taktika Zed. držav v sedanjem konfliktu se vzlic o poziciji ne bo spremenila, vsaj ne pod sedanjno administracijo. Roosevelt je že toliko rekel zoper Hitlerja in Mussolinija, ter že tolikokrat poudaril, da miru, svobode in demokracije po svetu ne bo, dokler se ne porazi nacizma in fašizma, kjerkoli je na vladi, da se iz teh izjav nikakor ne bi umaknil, oziroma, da bi pozabil nanje. Po temu načelu je uravnana politika zvezne administracije, in je ne bi mogla kar tako spremeniti, tudi če bi hotela.

kar pridile. Zelo nas bo veselilo."

Marjeta se ni pustila dolgo prositi. Ko se je drugi dan odpetjala s svojim slugom v Bregano, je spravila konja v Kmetov hlev in zahtevala obljubljeno kosilo.

Gostilničar se je zelo razveselil in se obnašal z njo kot z "gospo". Prinesel ji je na mizo vse, kar je preostalo njegove kuhinje. Starka je jedla le malo, ker je bila že od otroških let vajena živeti ob juhi in koščku kruha z maslom. Kmet ji je razočaran ponujal, a ona ni hotela jesti. Toda, vsaj kozareček bi ga lahko popila?

"Naj bo, tega se ne branim!"

"Rozalija," zavpije na vso moč, "prinesi najboljšega, čutega s tremi zvezdami!"

Pojavi se dekle z veliko steklenico z lepim napisom in natoči dva kozarca.

"Poskusite mati, to je nekaj za vas."

Dobra žena prične piti v majhnih požirkih, samo da bo užitek daljši. Ko izpije, zadovoljno prikaša.

Kmet ji natoči hitro še drugi kozarec in starka tudi tega počasi izpije. Nagovarjal jo je, naj popije še tretjega, toda starka se je branila. Kmet ni popustil.

"To vino je dobro kot mleko. Jaz ga popijem deset do dvajset kozarcev, pa mi ni nič. Imam občutek, kakor da se na jeziku razblini. Ne v želodcu ne v glavi ga ne čutim. Za zdravje ni boljše!"

Ker ji je vino ugajalo, je popila še pol kozarca. Tedaj pa ji ponudi Kmet poln velikodušnosti:

"Če želite, vam podarim bariglico te pijače."

Starka ni rekla ne in vrnila se je malo vinjena domov.

Naslednji dan se je pojavil na njenem dvorišču Kmet in privlekel z voza sodček. Takoj je morala pokusiti in se prepričati, da je isto, kakršno je večeraj pila.

Ko je odhajal ji je pošepnil:

"Ko bo sodček prazen, imam še mnogo takega, samo nikar naj vas ne bo sram. Čim prej bo prazen, bolj bom vesel."

Čez štiri dni je kmet zopet prišel. Starka je sedela na pragu in lupila krompir za juho.

Ko je govoril z njo, je začul vonj po alkoholu in lice se mu je razjasnilo.

Kmalu so pričeli ljudje govoriti, da se stara Marjeta na skrivne mopijs. Zdaj so jo videli v kuhinji, zdaj na vrtu in celo na poti v okolici, kako pijana in nezavestna leži, tako, da so jo morali nesti domov.

Kmet je ni več obiskoval. Kadar so govorili o njej, je žalostno godrnjal:

"Res žalostno, na stara leta se vdaja pijači."

Tudi končalo se je žalostno. Starka je umrla naslednje leto o Božiču, ko se je opila in oblezala v snegu.

Kmet je podedoval imetje in dejal:

"Trapa! Če se ne bi zastrupila, bi bila še najmanj deset let uživala svoje posestvo."

Casi se menjajo

Rusija je ponujala Japonski sklenitev nenapadnega pakta leta 1931, a vlada v Tokiju je bila gluha za predlog. Sele ko se je spustila v borbo za "zgraditev novega reda v Aziji", ga je podpisala, da si zavaruje brbet in se loti Anglije.

Mnogo je vzrokov, ki so pripomogli k padcu Jugoslavije

(Nadaljevanje z 1. strani.)

Bodočnost teh dežel je torej odvisna od tega, kdo zmaga v sedanjih vojni. Položaj sedaj je v prilog Nemčije. Le ako bi Anglija popolnoma zmagala, bi bilo Srbom mogoče obnoviti Jugoslavijo, seveda s sodelovanjem Anglije. Če pa Nemčija zmaga, ali ako bo vojna končala brez odločitve, tedaj bo Jugoslavija ostala razdeljena za dolgo dobo tako, kakor bo Hitler hotel in dočeli.

Z ničemer ne koristite Proletarcu bolj kakor s pridobivanjem novih naročnikov.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

APRIL

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 27. aprila ob 10. dop. konferenca Prosvetne matice v Šostaričevi dvorani, 539 So. 6th St.

BRIDGEPORT, O. — Majsko slavo kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 26. aprila v Boydsvilleu.

MAJ

SPRINGFIELD, ILL. — Majsko slavo kluba št. 47 JSZ v nedeljo 4. maja v Slovenskem domu.

CHICAGO, ILL. — Koncert Save v nedeljo 11. maja v dvorani SNPJ.

BARTON, O. — Zborovanje vzhodnoaholijske konferenčne organizacije Prosvetne matice in JSZ v nedeljo 25. maja.

JUNIJ

CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 22. junija pri Kegli v Willow Springsu.

JULIJ

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 in "Zarje" na izletniških prostorih Federacije SNPJ v nedeljo 6. julija.

AUGUST

STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 17. avgusta v Drenikovem parku.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" na Zahvalni dan v četrtek 20. novembra v SND na St. Clair Ave.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 30. novembra koncert Save v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO, ILL. — V sredo 31. decembra novoletna zabava kluba št. 1 JSZ.

JANUAR 1942.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 15. marca 1942 prireditve v korist Proletarca v dvorani SNPJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert Save v dvorani SNPJ.

Listen to PALANDECH'S YUGOSLAV-AMERICAN RADIO BROADCAST

Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.

STATION W H I P

1480 kilocycles

(First Station on Your Dial)

Featuring a program of

Yugoslav Folk Music

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI

PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00.

"May Herald" Contents

The 1941-edition of the May Herald is another praiseworthy accomplishment of the Yugoslav Workmen's Publishing Company, which has been publishing this outstanding English-Slovene labor magazine for the past twenty-one years.

In the English section of the present edition will be found the following articles: "Morning Hours in Coaltown," the second chapter of a mining story, by Joseph Drasler; Our Program, an editorial about the new program which the Yugoslav Socialist Federation adopted at its convention in Cleveland last Summer; "Sometimes I Fall Into Dreams," by Kaaver Meško, translated by Alice Artach; "Blood Red—The Sky!" a poem by Alice Artach; "There Are Such Things!" by Ivan Jontez; "The Slovene Labor Center," a description of Chicago's popular Slovene social and recreational center, by Oscar B. Godina.

Among the Slovene articles we find "Dinkey Mine," the story of a few unemployed miners who take over an old mine and begin operating on the cooperative plan. It doesn't work out so hot though. This story is written by Anton Shular, in the humorous tone for which his short stories are well-known and liked.

Pri odprtem oknu—"At an Open Window," by Anton Zaitz, tells of a young man's discovery of a girl who seems to be his beautifully envisioned "ideal" and how the bubble bursts when he finds her entertaining in a night club.

Iz noči—"Out of the Night" is a condensed translation of the popular "best seller," by Jan Valtin. Translation by Zvonko A. Novak.

"Plat zvana," by Ivan Molek, and "Mačja opereta," by Frank S. Tauchar, are two short interesting playlets suitable for stage reproduction.

"J. S. F. Educational Bureau—Its Purpose and Function," is written by the secretary of this centralized cultural organization, Charles Pogorelec. The title of this article is self-explanatory.

Nov red — kakšen in čigav?—"New Order—What Kind and Whose?" is an editorial by Frank Zaitz, editor of the May Herald, dealing with the revolutionary changes the world has undergone in the last few decades, and what Hitler's "New Order" in Europe amounts to.

Sedanjo in bodočnost—"The Present and the Future," by Ethin Kristan, editor of Cankar's Herald, gives us a few serious thought about life and cautions—"Live with foresight and avoid digging the grave of your future!"

"Zasluge premogarjev v delavskem gibanju," by Frank Zaitz, follows up the development of the United Mine Workers Union of America under John L. Lewis' leadership, and depicts the progressive-minded Slovene miners as a outstanding contributing factor to its growth.

"Gains of the Soviet Union in the Present World War" brings to light the fact that Russia has acquired, almost without loss of a single soldier, domination over twenty-one million people in Finland, Poland, Latvia, Lithuania, Estonia, Besarabia, and other lands on or near her border.

Kapitalizem na berglah—"Capitalism on Crutches," by Math Petrovich, is a review of the capitalist system and the laissez faire or "let-alone" principle in economics. In it he puts a few pointed questions to socialistically-minded readers.

Kakšen bo mir—"What Kind of Peace?" is written by Anton Slabe.

Na valovih življenja—"On the Waves of Life" is a short story by Frank Česen.

Kedaj se to zgodi—"When Will This Happen?" by Louis Beniger envisions the overthrow of Hitler, followed by revolution in all German-subjugated lands.

Nekaj sodobnih misli—"Some Current Thoughts," by Anton Garden, touches on the Yugoslav incident and the spread of fascism over the world.

Other articles in this edition are written by Nace Zlemberger, William Rus, Joseph Snoy, Ivan Vuk, John Gorsek, and Antonija Lociškar.

The entire issue is well illustrated with appropriate pictures, caricatures and cartoons, and technically arranged in the most attractive style.

All our readers who appreciate good reading should not only include the May Herald on their reading list but also help sell it among their literary friends.

TOO MANY RULES

An old Scotchman was smoking in the waiting room of a railway station. The porter came by and said, "Don't you see that notice on the wall: 'No smoking allowed?'"

"Yes, I do," said the Scot, "but how can I keep all the rules? There's another on the wall that says, 'Wear Janella Corsets.'"

WALKS AND TALKS

Even a robot must have his vitamins, says Jean Prust as she feeds Elektro, the mechanical man, currently packing them in at the Electric

Living show in Commonwealth Edison company's main store, 72 West Adams St., Chicago. Electro walks, talks and has an amazing repertoire of tricks. His dog, Sparko, also electrically operated, applauds by barking and wagging its tail. The Electric Living show will continue through Saturday, April 26. Admission is free.

Jurica Bjankini Will Speak at Branch No. 1 Meeting, Friday

CHICAGO.—Continuing its policy of following up each meeting with a lecture and discussion on current topics, the Educational Committee of Branch No. 1 JSF, has secured, as a speaker for the next meeting, Jurica Bjankini of the Yugoslav Courier.

Mr. Bjankini will speak on the present situation in Yugoslavia. Until the German invasion, he has had daily radio contact with the Yugoslav government and distributed these reports to the Yugoslav newspapers in this country through the Yugoslav Courier, a weekly news letter, which is still being circulated.

All members are urged to attend the meeting at the Slovene Labor Center, Friday, April 25.

This will be a follow-up of the mass meeting held at the Center April 12, when we heard the viewpoint of both Slovene and Serb speakers on the Yugoslav situation.

Invitation to Members Of Slovene L. C. Club

Dear Members:

A cordial invitation to attend the social commemorating our 5th anniversary is hereby extended to you. It will be held at the Slovene Labor Center, 2301 So. Lawndale Ave., Saturday, April 26, beginning at 8 p.m.

As has been the custom in the past, all refreshments will be only a nickel. Frank Debevec and his accordion will provide dance music for young and old. Admission is free to all members and they are permitted to bring friends along.

Besides the above mentioned social, two additional socials are scheduled for 1941—the first on Sept. 27, and the other on Nov. 15.

The ballina courts adjoining our club room have recently been resurfaced and should be in good shape for you to enjoy yourself when the weather permits.

Once again, don't forget to attend the social this Saturday.

Frank Sodnik, Sec'y.

LABOR'S "FAIR WEATHER FRIENDS"

"Fair weather friends" are a liability, not an asset. In the days of your prosperity, they fawn on you; when adversity comes, they flee from the firing lines. This great truth is being driven home to American workers these days.

Men in high places who have eagerly sought the votes of the workers on election day, beat their breasts and proclaim their "love for labor," but they add: "The unions are making it hard for their friends to defend them."

A listener might imagine organized labor has been guilty of some horrid crime—that it has forgotten its love of country and has become a traitor to democracy.

Of course, that is a vile falsehood. During the entire emergency, no responsible labor union has submitted an unreasonable demand to any employer or group of employers. There have been a few scuffles at factory doors which any competent police force might have handled with comparative ease. Labor has not used tanks, machine guns or tear gas. Those have been the weapons of employers who flouted the law of the land, and of public officials who were their willing tools. A candid examination of the facts will sustain these claims.

Labor does not expect its avowed foes to show consideration for the truth, but it has a right to expect a more sympathetic and intelligent attitude on the part of its professed friends.

—Labor.

VISITORS

CHICAGO.—Visitors at the Slovene Labor Center last week were Mike and Mary Misoury, from Fontana, Calif., and Mr. and Mrs. Joseph Menton, from Detroit, Michigan.

MEETING NOTICE

DETROIT, Mich. — Members of Branch 114 JSF, are urged to attend the next meeting of the Branch on Friday, April 25, at the SND.

Why not bring that prospective new member to this meeting?

Hereafter the regular meeting date will be on the 4th Friday of each month.

PSYCHIATRIC BOARD

Worker runs amok, smashes vital defense machinery... news item. What this country needs is a national defense psychiatric board.

Don't Forget!

J. S. F. CONFERENCE

IN MILWAUKEE, WIS.

(Sostarich Hall)

SUNDAY MORNING, APRIL 27.

JUGOSLAVIA CRUSHED

The effectiveness with which the German propaganda machine works both before the Nazi strike and while they are in operation, was again demonstrated in the crushing of Yugoslavia. For months before the attack Germans filtered into the important cities of Yugoslavia as tourists, and when the German army followed, these "tourists" did the work planned for them. They helped disrupt vital communication systems and railway centers, a job in which they succeeded so well that in the last days of the heroic struggle the scattered divisions of the Yugoslav army were completely unaware of each others activities.

From somewhere in Montenegro where the Yugoslav army made its last stand, Robert St. John, reporting foreign news, gave the following account of what happened in Yugoslavia:

"For nine days I have ridden over most of Yugoslavia watching a gallant army try unsuccessfully with rifles and oxen-drawn artillery to fight off the ponderous mechanized force of Adolph Hitler's air attacks.

"I have seen men, women, and children lying by the hundreds in the debris of their homes after mass German air attacks on defenseless cities.

"At least 10,000 died in Belgrade alone.

"In one square I counted more than 200 bodies after the first raid on the capital.

"These civilians were ordered by the government not to clog the roads by wild flight, but to die on their threshold if necessary. And there they died.

COMMUNICATIONS LACKING

"At no time in nine days' wandering did I see masses of refugees fleeing bombed towns. The civilians did their part but the military did not have a chance.

"For almost from the first hour that the Germans attacked, the army was without communication. One division did not even know what the one next to it was doing.

"Individually, the Serbian army fought with great bravery, and inflicted heavy losses on the Germans. In one day's attack the military reported the destruction of 200 German tanks. But as the Germans drove their wedges into the country the fighting became hopeless.

ROAR OF BOMBING PLANES

"I say the Serbian army fought — because in traveling about I have seen scores of Croatian deserters. And in the midst of the fighting officials said the Croats had revolted in the north. (An independent Croat state was set up.)

"I was in Belgrade the morning the Germans attacked. I heard the sirens and the roar of the bombing planes, but the people who did not know the nation was at war stood in the streets and did not take shelter—not that there were enough shelters even if they wanted to do so. It was a massacre.

"Bombs fell by the hundreds on helpless civilians. Incendiaries started huge fires and the city was covered with a pall of smoke.

"My hotel was burned to the ground. The American, British, and Greek legations were among the first buildings destroyed, as were most government buildings.

FIRES RAGE UNCHECKED

"Almost from the first raid there was no water and fires raged unchecked. Broken bodies dotted every street. For two days the bombing went on, leaving the city a shambles.

"With several companions I started after the government toward the interior. We slept in ditches and barns, lived on handouts from the good peasants who refused payment.

"Bombing planes continuously strafed villages and roads, but we arrived in Sarajevo in time for another air blitzkrieg.

"The city where an assassination touched off the first great war was reduced to a mass of flaming wreckage."

EXCEPTION

Miss Zara duPont, who upset the Bethlehem Steel stockholders' meeting by demanding wage increases for common workers, was picketing one time with some Massachusetts strikers. A cop asked her name.

Writing down the answer, the policeman added sarcastically: "I suppose you'll tell me you are one of the duPonts of Delaware."

"Yes," said the 72-year-old woman. It was days before the cop learned she was telling the truth.

AW, GIVE HIM A LOLLIPOP

Unsuccessful in his attempts to break the Allis-Chalmers strike, Gov. Julius P. (the Just) Heil of Wisconsin walked:

"They took away my national guard."

HEADLINE

Vichy raises wages and hours—For an extra 10 or 15 hours' work a week, French workers will now receive a couple of hours' additional pay.

THE BIRDS ARE SINGING AGAIN!

♦♦ SAVA NOTES ♦♦

By A. SAVANKA

The birds are singing so joyously and melodiously these past beautiful Spring days that one would think that that was enough of tuning up for this season—without the poor efforts of our quivering throats. But that is not so — not for the Savans — and we keep on practicing and rehearsing with the tunes on our schedule, in preparation for the event we are so very anxious to render with a polish that will make us shine—THE SPRING CONCERT! It is hard enough to keep one's mind on song when thoughts of war crowd out happy feeling, and commiseration overwhelms our hearts. But once you are listening to a melodious song, a fine composition of music; the heaviness of mind and heart slowly lifts, as if with a magical power, and you find that your senses respond eagerly and spontaneously — and you are free, for a time. That is why we believe that even the most war despondent person will enjoy the concert we will offer on May 11th.

Did you ever stop to hear a robin pour out his warbling notes to his lady-love, and wonder if his ruffled little throat would burst from his enraptured enthusiasm of song? Our "Savanki" the other evening at rehearsal gave me the same impression. The handsome suitors in the operetta "SNUBACI" even out-did the robins in their spirited performance and song; it was a gleeful spectacle and a treat, and with still more rehearsal it promises to be the hit of the program.

Schubert's "Serenade" which will be sung by the octette, was composed in a few hours, as an act of friendship for Anna Frohlich, who requested that he set to music a poem, written by Grillparzer, to celebrate the birthday of a friend. Schubert was not aware of the beauty in his music to "Serenade" and had no interest in its performance, for only music not yet created occupied his mind. He forgot about the invitation to play it under the girl's window for whom it was intended, and another took his place at the piano when the "Serenade" was sung for the first time by female voices in the moonlight.

The "Serenade" was to be performed again for a greater audience, and again he entirely forgot about it, and had to be hunted and brought to the hall for its performance. After playing it, he was deeply moved and spoke with great emotion—"I did not know that it was so beautiful!"

Franz Schubert left the world a rich heritage of more than a thou-

sand works of extreme brilliance, and received in return but 575 pounds as the sum total of his life's earnings. The story of great musicians is replete with tragedy, but it is doubtful if Schubert realized the measure of his tragedy, unless in his closing days. His poverty was a continual plague which yet permitted him to live.

He was only 5 feet 1 inch in height, and could not give expression to his personality verbally, but he was a giant in musical expression. Henrik von Loon fittingly stated that "... in Franz Peter Schubert the fire of creation burned with such divine brilliancy that very soon the poor weak body was consumed to ashes. He was mad with music, as Hokusai, the Japanese, was mad with painting."

His life was but a short one, being born Jan. 31, 1797 in a suburb of Vienna, and dying 31 years later, Nov. 19, 1828. Poor, unlucky Schubert!

In the days of Franz Schubert's youth, a man could be sent to prison on the mere word of a fellow-citizen, and Vienna was wrapped in a cloak of suspicion and fear, and its streets were over-run with secret police—the "Naderer," something like the "Gestapo" of today; and no one dared to utter recrimination or complaint. The Government suppressed all circulating libraries, all foreign papers, except those that were in exact accord with the dictates of the rulers, and the people almost ceased to read. Vienna thus became a city of brilliant disorder, its lights and glamor never grew dim. Outwardly calm because of fear, but inwardly full of disruption and rot.

A place of indolence, ignorance and echoes, its population of less than 400,000 stood servilely obedient of the drum-beat of discipline served out by a brutal Government and a Court that crushed its people; and freedom of speech was not known. To feed that Army with men, the magistrate selected any male citizen as cannon-fodder, at the expense of the tax-payer, and once the man was so taken, at an hour's notice, it was a miracle if ever he was seen again, for the country had lost 1,150,000 men on the battlefields of all manner of strange countries, in fifteen years. And yet, out of this dismal city of suppression, the first voice of new freedom in Austria was heard on March, 1848, which followed the revolutionary movements of 1830. A wonderful example of co-operative commonwealth arose—only to be crushed again by the rules of the modern dictators of today. Poor Vienna!

IN THE NEWS

COAL STRIKE CONTINUES

With substantial agreement reached between the United Mine Workers and northern operators employing two-thirds of the nation's soft coal miners, negotiations continue in New York City, in the hope of bringing the southern operators into line and permitting a general resumption of production.

The miners have won agreement from the majority of the operators on the \$1.00 a day wage raise and other basic demands. Refusal of southern operators to accede to the UMWA demand for abolition of the differential was said to be holding up 100 per cent resumption of work.

This differential, amounting to 40 cents a day, would be abolished under the UMWA proposals, and wages throughout the soft coal industry fixed at \$7.00 a day. Other demands of the miners included vacations with pay, improvements in seniority, in safety conditions, medical care, and the like.

BETHLEHEM, DuPONT GROUPS SNAGGED 23% OF U. S. ORDERS

Two big financial groups, controlling between them eight corporations, have received 23% of the government's defense contracts, according to the CIO Economic Outlook's current issue.

Naming the two financial cliques as duPont and Bethlehem Steel, which have been granted well over a billion dollars' worth of defense orders, the Outlook points the spotlight on "fantastically high concentration" of orders—a fact frequently referred to by CIO Pres. Philip Murray in urging government adoption of the CIO industry-council defense plan.

COAL—AN UNTAPPED SOURCE FOR OIL, GASOLINE

Experiments in applying the hydrogenation process to American coals indicate that this country can develop enormous amounts of gasoline and oil from its coal reserves, the Bureau of Mines recently reported to Secretary of the Interior Harold L. Ickes.

The Bureau's process, if applied to the total coal reserves of the United States, could yield enough oil to supply the nation's needs for almost

3,000 years at the present rate of consumption. Coal reserves are estimated at some three billion tons — enough to yield three trillion, 800 billion barrels of oil.

REACTIONARY PROPOSALS

The reactionary proposals that wages be "stabilized" in order to prevent price-raising are demolished in the latest issue of Labor's Monthly Survey. Instead of freezing wages, the A. F. of L. publication says, employers who are now making enormous profits should sit down with representatives of the workers and determine the portion of those profits that should go to the workers in higher wages. No one wants price increases, says the Survey, but stopping wage increases is not the way to prevent prices from moving upward.

UNEMPLOYMENT FIGURES

There were 8,365,000 unemployed workers in February, as compared with 8,889,000 in January, according to the latest American Federation of Labor unemployment estimates. The number employed totaled 46,016,000 in February and 45,444,000 the previous month. The defense program evidently hasn't yet made that big dent in unemployment that has been predicted, William S. Knudsen estimates, however, that defense industries will be giving employment to an additional 3,000,000 men by the end of the Summer.

GREEN ASKS AFL TO AVOID STRIKES

A. F. of L. union have been asked to do everything in their power to avoid strikes in defense industries by Pres. William Green.

"While we must insist on fundamental principles," Green declares in the April issue of The Federationist, "when collective bargaining breaks down we should submit issues to mediation and arbitration, doing everything within our power to avoid strikes."

"The future of our nation, our democratic institutions, and the very existence of a free labor movement are at stake. The American labor movement will always give unreserved service to the cause of freedom."

"May Herald"

Foremost English-Slovene Publication of the Day

80 illustrated pages of short stories, poems, and articles of general interest about our people and their activities throughout the past 36 years. For the small price of twenty-five cents, a bigger publication than you can buy anywhere on the news stands.

Order a copy or more and sell them among your reading friends.

Order from:

Proletarec

2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.